

UNDERLAGSRAPPORT

Järnvägsplan Hallsberg - Stenkumla

Hallsbergs, Askersunds och Kumla kommun, Örebro län

Friluftsliv, 2020-02-24

Projektnummer: 132909

Trafikverket

Postadress: Järnvägsgatan 7 703 62 Örebro.

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Underlagsrapport Friluftsliv

Författare: Maria Westlander Bogårdh

Dokumentdatum: 2019-03-15, rev. 2020-02-24

Ärendenummer: TRV 2015/54804

Version: 2.0

Kontaktperson: Gunnar Berglund

Innehåll

Sammanfattning	6
Inledning	7
Bakgrund	8
Underlagsrapport friluftsliv	10
Syfte.....	10
Vad är friluftsliv	10
Förutsättningar.....	12
Beskrivning av området	12
Nytt dubbelspår	12
Befintlig järnväg	13
Underlag.....	15
Tidigare utredningar	15
Övrigt av vikt.....	15
Metod.....	16
Övergripande metod	16
Arkivstudie.....	17
Inventering	18
Urval av friluftsområden	19
Inventering kopplad till planerad järnväg samt byggvägar	19
Inventering kopplad till befintlig järnväg	19
Värdering av friluftsliv	19
Värdeskala	20
Värdetabell	20
Resultat	23
Nya dubbelspåret	26
Hult F1	26

Områdesbeskrivning:	26
Känslighet:	27
Värdering:	27
Breslättsäng och Breslättsåsen (Östansjö) F2	27
Områdesbeskrivning:	27
Känslighet:	28
Värdering:	29
Tystingeberget och Lindhult F3.....	30
Områdesbeskrivning:	30
Känslighet:	30
Värdering:	32
Tripphultsområdet, Motorp och Tripphultssjön F4	33
Generell områdesbeskrivning:	33
Detaljerad områdesbeskrivning Motorp och Tripphultssjön:	36
Känslighet:	41
Värdering:	41
Skogsområde söder om Tripphultsmossen F5.....	42
Områdesbeskrivning:	42
Känslighet:	43
Värdering:	44
Bållby-Kvickens håla-Havragärdsbergen F6	44
Områdesbeskrivning:	44
Känslighet:	46
Värdering:	46
Kassmyra och Vissbomon (Vissbodamon) F7	47
Generell områdesbeskrivning:	47
Detaljerad områdesbeskrivning Kassmyra.....	49
Känslighet:	52
Värdering:	52
Bladsjön F8	53
Områdesbeskrivning:	53
Känslighet:	56
Värdering:	56
Klockarhyttfältet F9	57
Områdesbeskrivning:	57
Känslighet:	57
Värdering:	58
Befintligt spår	59
Tomta hagar naturreservat F10	59
Områdesbeskrivning:	59
Värdering:	60
Potential:	60

Närströvsområde sydost om Långängen F11	61
Områdesbeskrivning:	61
Värdering:	61
Potential:	62
Tisarens strand F12	62
Områdesbeskrivning:	62
Värdering:	64
Potential:	64
Estabosjön F13.....	65
Områdesbeskrivning:	65
Värdering:	66
Potential:	66
Referenser	67
BILAGOR.....	68
Bilaga 1 Jämförelse av värdekriterier	68
Bilaga 2 Värdekriterier	69
Värdekriterier i värderingstabell	69
Övriga parametrar för friluftsliv	73
Bilaga 3 Cykelleder och motionsspår inom projektet	75
Motionsspår och skidspår	75
Cykelleder	77

Sammanfattning

Projektet Hallsberg-Stenkumla omfattar nybyggnation av dubbelspår för Godsstråket genom Bergslagen, från bangården i Hallsberg till anslutning mot nytt dubbelspår i Stenkumla söder om Åsbro. Den befintliga enkelspåriga järnvägen föreslås rivas och omvandlas till gång- och cykelväg (GC-väg).

Föreliggande rapport behandlar områden kopplade till projektet som är av värde för friluftsliv och rekreation och utgör ett underlag till miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) för järnvägsplan Hallsberg-Stenkumla. Undersökningen innefattar arkivstudie, inventeringar i fält och värdering. Vid värdering har befintligheter från inventering och underlag ställts mot kriterierna i den värdeskala som används inom denna undersökning. Värdeskalan redovisar kriterier som utgör mycket högt värde, högt värde samt värde för friluftslivet.

Resultatet från utredningen är ett sammanvägt resultat från utförd arkivstudie och inventering. Enligt resultatet för områden med koppling till planerad dubbelspårsutbyggnad och byggvägsdragningar är friluftsvärden främst knutna till områden vid Tripphultsområdet, Vissbomon och Kassmyra samt Klockarhyttfältet. Detta är stora områden som erbjuder etablerade anläggningar för friluftslivet såsom motionsspår, faciliteter och mångsidig användbarhet över året. Vid områden som Breslättsäng, Breslättsåsen, Tystingeberget och Lindhult finns värden i form av naturupplevelser, möjlighet till strövande och upplevelsequalitéer som skogskänsla och artrikedom. Dessa områden utgör närströvområden. Slutligen finns även värden för friluftslivet hos mer avgränsade områden, exempelvis naturreservatet Hult. För några av dessa områden finns det idag inga befintliga anläggningar för friluftslivet men de ingår i skogsmark som kan utnyttjas som friluftsområde med upplevelsevärden knutna till hög naturkänsla, orördhet och tystnad och är känsliga för påverkan.

Inom undersökningen för områden längs befintlig järnväg som föreslås rivas har potential och kartläggning av värden varit fokus. Enligt resultatet kan projektet när befintlig järnväg rivs, innebära en möjlig förbättring för friluftslivet jämfört med idag för flera områden. För naturreservatet Tomta hagar och området vid Tisarens strand bedöms en GC-väg längs sträckan kunna utgöra en naturskön runda med möjligheter till naturliga avstickare till områdena. Dessa områden bedöms mot bakgrund av detta ha potential att användas i större omfattning än dagens bruk, vilket kan öka områdenas värde för friluftslivet. För Estabosjön och Närströvområdet sydost om Långängen bedöms en GC-väg för rekreations- och/eller pendlingsbruk kunna öka andelen människor som passerar områdena och stärka dem som målpunkt. Ljudmiljön bedöms även förbättras då befintlig järnväg idag utgör en källa till buller.

Inledning

Projektet Hallsberg-Stenkumla omfattar nybyggnation av dubbelspår för Godsstråket genom Bergslagen, från bangården i Hallsberg till anslutning mot nytt dubbelspår i Stenkumla söder om Åsbro. I projektet ingår också en förlängning samt ombyggnad av infartsbangården i Hallsberg. I nuvarande skede ingår framtagande av järnvägsplan, systemhandling och tillhörande underlag för tillståndsansökningar.

Projektet omfattar en cirka 2,4 kilometer lång bergtunnel med separata tunnelrör för dubbelspåret. Det ingår även ett tiotal järnvägsbroar som bland annat korsar riksväg 50, Västra stambanan samt Bladsjön samt en mindre vägbro. Projektet medför även ett flertal större kraftledningsflyttar.

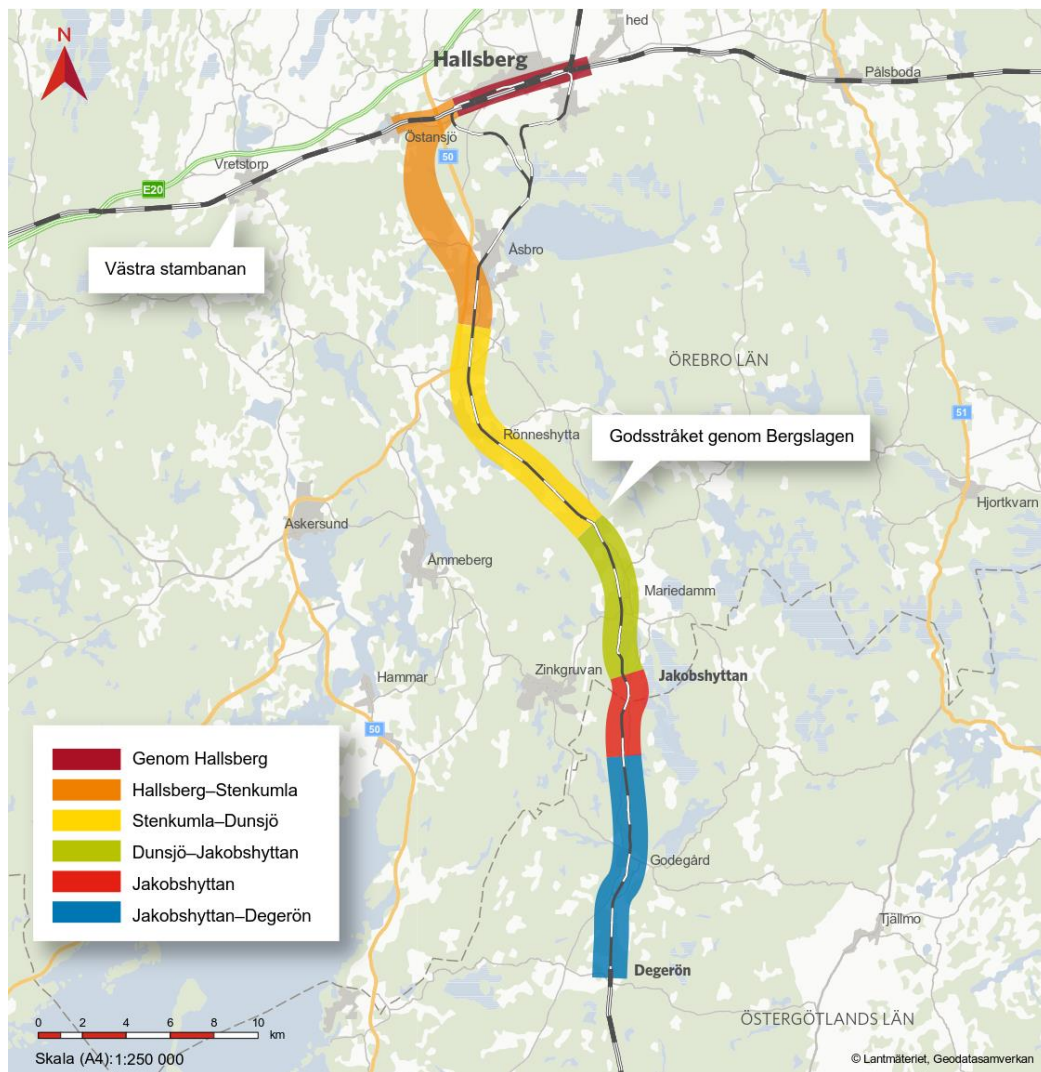
Bakgrund

Järnvägen mellan Hallsberg och Stenkumla utgör en del av Godsstråket genom Bergslagen som sträcker sig från Storum via Örebro och Hallsberg i norr till Mjölby i söder, totalt 31 mil. Godsstråket är med sin strategiska placering mitt i landet av stor betydelse för tågförbindelsen mellan norra och södra Sverige. Delen mellan Hallsberg och Mjölby förbinder dessutom de två stambanorna Västra och Södra stambanan.

Större delen av Godsstråket genom bergslagen har enkelspår. Det skapar kapacitetsbrist och problem med punktligheten. Arbetet med att planera och bygga dubbelspår har pågått sedan 1990-talet. Sträckorna Frövi-Hallsberg och Degerön–Mjölby är utbyggda till dubbelspår. För att öka kapaciteten och för att ge plats åt såväl nuvarande godstågstrafik som för en ökning i framtiden, har Trafikverket successivt byggt dubbelspår mellan Hallsberg och Mjölby. Utbyggnaden av dubbelspåret ska också möjliggöra en utökad persontågstrafik.

Projektet Hallsberg – Degerön, dubbelspårsutbyggnad består idag av sex delprojekt som befinner sig i olika skeden, se Figur 1. Järnvägsplan behandlar delprojektet Hallsberg – Stenkumla, markerat med orange i figuren. Sträckan angränsar i söder mot projektet Stenkumla – Dunsjö där det nya dubbelspåret är färdigbyggt, och i norr mot projektet dubbelspår genom Hallsberg, där byggnation pågår.

Sträckan Hallsberg – Stenkumla ligger i Hallsbergs, Askersunds och Kumlas kommuner, Örebro län. Den befintliga enkelspåriga järnvägen föreslås rivas och Trafikverket avser att bygga om till 13 kilometer långt dubbelspår i ny sträckning. Dubbelspåret kommer inrymmas i den korridor som valts i järnvägsplan val av lokaliseringsalternativ från 2014.

Figur 1. Översiktspild av korridoren för Hallsberg-Degerön (Trafikverket)

Underlagsrapport friluftsliv

Syfte

Ett viktigt underlag för järnvägsplan Hallsberg-Stenkumla är miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) och som underlag till MKB har en serie rapporter tagits fram som belyser olika områden. Föreliggande underlagsrapport behandlar områden kopplade till projektet som är av värde för friluftsliv och rekreation.

Syftet med denna utredning är att identifiera, ompröva och i vissa fall detaljstudera befintliga samt eventuella nyttillkomna värden för friluftsliv och rekreation med koppling till projektet. Tidigare underlag för bedömning och värdering av områden av värde för friluftslivet har till stor del utgjorts av *Järnvägsutredning Hallsberg-Degerön* (förslagshandling 2006) samt *Järnvägsplan – val av lokaliseringsalternativ Hallsberg – Stenkumla* (2014). Detta underlag riskerar att vara föråldrat eller inte längre gällande, nya värden kan även ha tillkommit. Inom denna utredning har därför osäkerheter kring underlag utretts, befintliga värden kartlagts samt förekomsten av nya värden undersökts. Utredningen omfattar dels arkivstudier och intervjuer med berörda kommuner och länsstyrelsen, dels inventeringar av befintliga områden av värde för friluftslivet respektive områden med potential att utvecklas.

Resultatet av undersökningen redovisas tillsammans med tillhörande kartor. Underlagsrapporten kommer utgöra underlag för MKB för Järnvägsplan Hallsberg-Stenkumla och där fungera som en grund för bedömningar och för utformande av skyddsåtgärder i MKB.

Vad är friluftsliv

Rekreations- och friluftslivsintressen omfattar dels markområden som på grund av naturbeskaffenhet, skönhet och geografiskt läge har en särskild betydelse för allmänheten, dels anläggningar för människor som vistas i naturen och utövar olika fritidsaktiviteter. En av de vanligaste fritidsaktiviteterna i Sverige idag är motion och promenader i skog och mark. Skogsområden och vatten utgör som helhet en resurs för det rörliga friluftslivet med möjligheter till svamp- och bärplockning, jakt, promenader, bad, båtutflykter, fiske med mera. Friluftslivet antas ha en positiv effekt på utövarnas naturupplevelser och förhållningssätt till omgivande växter, djur och landskap. Vidare kan det öka kunskap och förståelse för natur- och miljövård samt för värdet av biologisk mångfald.

Den friluftslivsdefinition som tillämpas i denna rapport avser ”vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling.” Definitionen har sitt ursprung i Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftsförbund. Enligt Naturvårdsverket/Havs- och Vattenmyndigheten (2013) omfattar friluftslivsbegreppet både rekreation och friluftaktiviteter. I denna utredning överensstämmer tolkningen av begreppet friluftsliv med tolkningen i rapporten *Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv* (2016). Här omfattar friluftsliv även rekreation och turism, har allemansrätten som grund och utgår ifrån miljöbalkens hänsynsregler.

Figur 2. Motionär i Motorps friluftsområde.

Förutsättningar

Beskrivning av området

Mellan Hallsberg och Stenkumla finns olika landskapskaraktärer. Det aktuella området ligger i skogsregionen Tiveden-Tylöskog-Kolmården som bland annat skiljer Närke-slätten från Östgöta-slätten. Inom skogsregionen är barrskog dominerande. Landskapet präglas topografiskt av de formationer som inlandsisen lämnat efter sig. Den största sjön är Tisaren öster om Åsbro. Bladsjön är belägen väster om Åsbro och är förbunden med Tisaren genom ett å- och sjösystem. Andra sjöar inom området är Estabosjön, Vissbodasjön och Tripphultssjön.

Väg 50, eller Bergslagsdiagonalen, går igenom det aktuella området, öster om det planerade dubbelspåret och väster om den befintliga järnvägslinjen.

Stationssamhället Hallsberg befinner sig i övergången mellan Närke-slättens öppna jordbrukslandskap och ett barrskogsbevuxet landskap som breder ut sig åt söder. Mellan Hallsberg, Östansjö och Åsbro finns barrskog där mindre områden med öppna jordbruksmarker och bebyggelse ligger insprängda i skogen. Den dominerande markanvändningen är här skogsbruk, men mer öppna jordbrukslandskap förekommer också. I väster och söder ansluter ett mer kuperat landskap med bergknallar och mindre sprickdalar och vattendrag. Söder om Östansjö finns ett småskaligt jordbrukslandskap på höjdryggar. Här återfinns Bredslättåsen och Vångerudsberget samt de två byarna Lindhult och Vångerud. Tystingeberget i området når 170 meter över havet.

Söder om Tisarbaden börjar landskapet ändra karaktär från barrskogsbevuxet landskap till ett mer småskaligt jordbrukslandskap och runt Åsbro består landskapet till största del av jordbruksmark med insprängd skogsmark och mindre orter. Väster om Åsbro breder ett öppet och svagt kuperat jordbrukslandskap ut sig. Väg 50 och några större kraftledningar sträcker sig genom landskapet. Norr om Åsbro återfinns tallmoar på båda sidor om väg 50 vilka är utmärkande för området. Vid Åsbro finns ett industriområde mellan järnvägen och sjön Tisaren.

Landskapet mellan Åsbro och Stenkumla växlar mellan öppen jordbruksbygd och barrskogar på svagt kuperad mark. Från Åsbro och ner mot Stenkumla finns öppna fält där omgivningarna utgörs av mestadels jordbrukslandskap med visst inslag av skogsmark. Här finns gles bebyggelse i form av några mindre gårdar. Ett större och flera mindre kraftledningsstråk passerar området.

Nytt dubbelspår

Trafikverket genomförde under 2014 en lokaliseringsutredning med fem olika utredningsalternativ som studerades och jämfördes med ett nollalternativ. Utifrån denna tog Trafikverket beslut om lokalisering för den fortsatta planeringen. Det nya dubbelspåret kommer att byggas inom en korridor väster om det befintliga spåret i en ny sträckning genom områden som är relativt oexploaterade, där järnvägen tar ny mark i anspråk.

I projektet ingår en förlängning samt ombyggnad av infartsbangården i Hallsberg. Det ingår även ett tiotal järnvägsbroar och en mindre vägbro. Järnvägsbroarna korsar bland

annat riksväg 50, Västra stambanan och Bladsjön. Det nya spåret kommer en del av sträckan att gå i en cirka 2,4 kilometer lång bergtunnel med separata tunnelrör för dubbelspåret. Det norra tunnelpåslaget kommer att vara beläget öster om Östansjö och det södra mellan Lindhult och Bållby.

Projektet omfattar även byggvägar för bland annat masstransporter. I dagsläget finns två planerade sträckningar:

- Genom Tripphultsområdet, mellan Östansjö och Karintorp, samt en västlig delsträckning i riktning mot Bållby
- En tvärgående byggväg mellan väg 50 och dubbelspåret, söder om Kassmyra gård

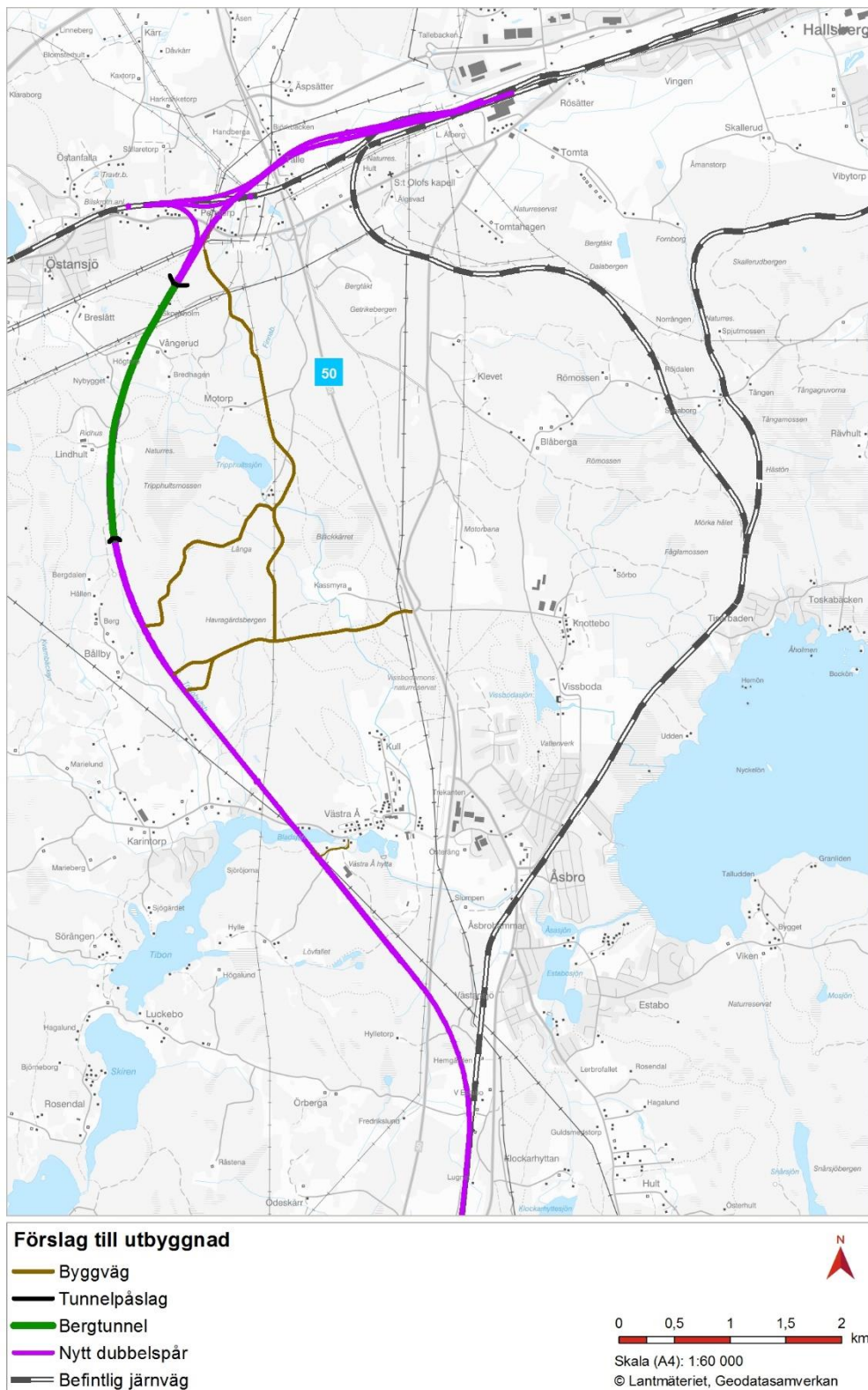
En tidigare planerad byggväg Öster om väg 50 har utgått.

Befintlig järnväg

Den befintliga järnvägen på bansträckan är idag 14 km långt och utgår från Hallsberg som två separata sträckningar. Det västra spåret, spår 104, utgår från rangerbangårdens västra ände och leder idag det befintliga Godsstråket planskilt över Västra stambanan mot Skymossen. Det östra spåret, spår 101, utgår från den östra änden av Hallsbergs personbangård. De båda spåren sammanstrålar i höjd med Skymossen strax norr om Tisarbaden och fortsätter därefter som ett enkelspår mot Stenkumla.

Den befintliga järnvägen passerar stationssamhällen och samlad bebyggelse såsom Hallsberg, Tisarbaden, Åsbro och Estabo. Åsbro har en stationsbyggnad men inga persontåg stannar idag och plattform sakas.

I samband med ombyggnationen av Godsstråket föreslås befintliga enkelspår att rivas och delar av befintlig sträcka omvandlas till gång- och cykelväg (GC-väg).

Figur 3. Kartan redovisar planerat dubbelspår, befintlig järnväg samt planerade byggvägar inom projektet.

Underlag

Nedan redovisas ett urval av underlag som varit av speciell relevans vid denna utredning. För en fullständig redogörelse av underlaget för studien, se avsnitt *Referenser*.

Tidigare utredningar

Järnvägsutredning Hallsberg-Degerön

År 2006 genomfördes en järnvägsutredning (BRÖ 04–2279/SA20) där de fem korridorerna från förstudien 2004 studerades vidare.

Val av lokaliseringsalternativ

Trafikverket genomförde under 2014 en lokaliseringsutredning med fem olika utredningsalternativ som studerades och jämfördes med ett nollalternativ. Utifrån denna tog Trafikverket beslut om lokalisering för den fortsatta planeringen.

Övrigt av vikt

Naturvårdsprogram (naturvårdsöversikt) Örebro län

En naturvårdsöversikt för Örebro län togs fram 1984 som redovisar värdefulla områden för naturvård och friluftsliv. Under 1980-talet utarbetade de flesta länsstyrelser naturvårdsprogram för länen. Underlaget för naturvårdsprogrammen är i första hand de kommunvisa naturvårdsinventeringar som genomförts av länsstyrelserna inom ramen för den fysiska riksplaneringen. För områdena anges en eller flera intresseaspekter; botanik (B), rörligt friluftsliv (F), geovetenskap (G), hydrologi och limnologi (H), kultur- och odlingslandskap (K), landskapsbild (L) samt zoologi (Z). Dessa inventeringar börjar bli inaktuella då kunskap kan ha tillkommit i samband med senare inventeringar samt att värdena i vissa fall har förändrats på grund av ändrad mark- och vattenanvändning. Områden redovisade i Naturvårdsprogrammet finns utmärkta på översiktskartan i Figur 6. Rapporten behandlar de områden som är av intresse för friluftsliv.

Regionala och kommunala friluftsplaner – inledande metodstudie i Uppsala län

I denna rapport från Naturvårdsverket (2007) har en litteraturgenomgång gjorts som grund för framtagande av lämpliga kriterier för att kunna beskriva friluftsområden. Tyngdpunkten har legat på redovisning av metoder och modeller lämpliga för att hantera bedömningar på en mer översiktlig nivå.

Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv

Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv (Åslund, M., Kinell G., Rask M. och Emmelin, L. 2016) utgör en del av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om utveckling av friluftslivet och deluppdraget att ta fram en metod som kan användas för att kartlägga naturområden av stor betydelse för friluftsliv, rekreation och turism i Sverige. Den metod som bedömdes ha störst potential var en metod från norska Miljödirektoratet. Enligt denna bedöms och värderas varje enskilt område utifrån ett antal särskilda egenskaper eller värderingskriterier. Området klassificeras sedan utifrån dess betydelse för friluftslivet som antingen mycket viktigt friluftsområde, viktigt friluftsområde eller övrigt friluftsområde.

Metod

Övergripande metod

Den övergripande metoden innefattar tre delar i form av *arkivstudie*, *inventeringar i fält* och *värdering*. Arkivstudien genomfördes initialt för att kartlägga förutsättningar, befintligt underlag och aktuella områden. Vid inventeringarna besöktes alla tidigare kända områden längs planerad järnväg och planerade byggvägar, samt områden med koppling till befintlig järnväg. Mest fokus har lagts på redan kända områden av värde för friluftslivet. Sist har de framkomna resultaten värderats.

Inom utredningen har områden och anläggningar för friluftsliv och rekreation undersökts utifrån följande övergripande frågeställningar:

- Vad finns det för befintliga områden värdefulla för friluftsliv och rekreation, och vad består värdet av?
- Vad finns det för befintliga samband mellan olika områden och hur ser tillgängligheten ut?
- Finns det potentiella framtida samband och/eller områden med potential som kan bli nya målpunkter efter att befintlig järnväg rivs och den barriären försvinner?

Nedan presenteras den övergripande metod som använts. Denna utgår från *Regionala och kommunala friluftspaner – Inledande metodstudie i Uppsala län* (2006), men har anpassats till denna undersökning.

- Sammanställa befintligt kunskapsunderlag (arkivstudie)
- Analysera kunskapsbrister/-luckor och utföra kompletteringar (i form av intervjuer med berörda samt inventeringar i fält)
- Sammanställa en metod för att identifiera kriterier för att beskriva friluftsområdets värden (se avsnitt *Metodik inventering*)
- Göra värdebeskrivningar utifrån metoden inkluderande att:
 - Analysera åtkomst, barriärer och framkomlighet
 - Analysera samband mellan enskilda områden
 - Analysera områdenas tillgång/brist på olika värden och för olika aktiviteter
- Analysera potential för framtida målpunkter eller ökad tillgänglighet/samband/attraktion kopplat till rivning av befintlig järnväg.

Arkivstudie

Inom arkivstudien har det gjorts en genomgång av bakgrundsinformation samt befintliga och nytillkomna underlag. Se avsnitt *Underlag* ovan för en beskrivning av några av de underlag som varit av särskild betydelse för utredningen.

Arkivstudien omfattar även kartstudier samt kontakt med relevanta parter som berörs eller har intresse och kunskap kopplat till utredningen. Här ingår myndigheter, kommuner och intresseorganisationer. Syftet är att samla in underlag, samt information inför inventeringar rörande sådant som eventuellt bör beaktas och/eller viktiga platser och målpunkter.

Utöver detta har en genomgång gjorts av remissvar och minnesanteckningar från möten inom projektet, exempelvis mellan Trafikverket och Östansjö lokala utvecklingsgrupp, Östansjö skidklubb samt Askersunds och Hallsbergs kommuner.

Följande aktörer har kontaktats inom arkivstudien:

- Enheten för fritid och rekreation, Askersunds kommun
- Göran Thuvander, lokalhistoriker
- Hallsbergs kommun
- Natur och friluftsliv, Region Örebro län
- Naturskyddsenheten, Länsstyrelsen i Örebro län
- Naturskyddsföreningen Örebro län
- Naturvårdshandläggning samt samordning friluftsliv, Länsstyrelsen i Örebro län
- Naturvårdsverket

Vid kontakt har det informerats om att undersökningen avser områden och anläggningar för friluftsliv och rekreation som höjer sig över vardagsnaturen, med koppling till ny och befintlig järnväg samt byggvägar. Frågorna som ställts har berört följande:

- Vad finns det för befintliga målpunkter för friluftsliv och rekreation?
- Finns det värden som tillkommit sedan tidigare utredningar?
- Finns det områden med potential som kan bli nya målpunkter efter att järnvägen rivs och den barriären försvinner?
- Annat som rör tillgänglighet och samband.
- Övrigt som vi kan ha nytta av eller bör beakta.

Inventering

Inventeringar i fält har utförts med syfte att undersöka och dokumentera värden kopplade till friluftsliv och rekreation hos de utvalda områdena. Inventeringarna har utförts av Maria Westlander Bogårdh och Nina Wiman under sammanlagt två heldagar i oktober och december 2018. Utgångspunkten har varit nuläge, där bedömning av utpekade friluftsområden avser nuvarande tillstånd. Vid inventering längs planerade byggvägar har en buffertzona på 100 meter på var sida om planerad väg använts.

En metod för inventering har sammanställts, vilken bygger på Naturvårdsverkets vägledning rörande kartläggning och värdering av friluftsområden. Metoden utgår från det förslag till arbetsgång och arbetsmetod för framtagande av regionala och kommunala friluftsplaner som återfinns i *Regionala och kommunala friluftsplaner – inledande metodstudie i Uppsala län* (Naturvårdsverket, 2007). Ett antal värdeord som utgör faktorer av särskild betydelse för värdet för friluftslivet har här valts ut och de inventerade områdena har beskrivits utifrån dessa. Detta för att få så enhetliga bedömningar som möjligt av de olika områdenas värden. Värdeorden presenteras nedan:

Var området ligger (avståndet till boende)

Områdets storlek

Åtkomst (möjlighet att nå området via gång- och cykelvägar m.m.)

Barriärer (motorvägar, järnvägar osv)

Variation (på natur, stort/litet stigsystem osv)

Vilka kvaliteter/attraktivitet har området (natur- och kulturgivna värden, frånvaro av buller, avskildhet m.m.)

Vad används området till? (skidor, löpning, byggnader, vandring osv.)

Framkomlighet (möjligheter att använda området beroende på natur och topografi)

Samband (mellan olika friluftsområden samt stråk från tätorternas bebyggelseområden och dess parker till omgivande närrekreationsområden)

Figur 4. Metod för att beskriva områden vid inventering kopplat till värde.

Genom värdeorden synliggörs bland annat upplevelsekvaliteter, förekomst av barriärer och grad av tillgänglighet vilket kan utgöra underlag för bedömning av värde för friluftslivet samt som underlag i den fortsatta planeringen.

Urval av friluftsområden

Områden som inventerats är belägna dels i anslutning till den planerade järnvägen och dels längs befintlig järnväg som kommer att rivas, men även längs korridorer för planerade byggvägsdragningar. Tillfälliga nyttjanderätter för upplag och annan verksamhet har inte ingått eftersom de ej var kända vid inventeringstillfället. Urvalet för fältbesök har gjorts utifrån arkivstudien samt tidigare utredningar inom projektet. Markområden har urskilts vars värde höjer sig över vardagsnaturen. Områden med koppling till planerad järnväg har valts ut då de riskerar att beröras av det planerade dubbelspår eller byggvägar för transport av massor inom projektet. När det gäller inventering av sträckan för den befintliga järnvägen som föreslås omvandlas till GC-väg har det funnits behov av att undersöka potential att utvecklas för friluftsliv och rekreation.

Inventering kopplad till planerad järnväg samt byggvägar

Aktuella områden har inventerats systematisk i fält utifrån parametrar i metoden. Tripphultsområdet och området vid Kassmyra har detaljinventerats eftersom dessa områden bedöms kunna påverkas i högre grad av planerade åtgärder. Järnvägen passerar områdena Lindhult och Tystingeberget i tunnel, varför dessa områden belägna ovanför bergtunneln beskrivs mer översiktligt.

Inventering kopplad till befintlig järnväg

Inventering av områden med koppling till befintlig järnväg har varit av mer översiktlig karaktär då det här inte tillkommer några störningar. Rivning av befintlig järnväg innebär istället en förändring som kan medföra nya förutsättningar för berörda områden.

Vid inventeringen har befintliga och eventuella framtida områden eller målpunkter för friluftslivet undersökts, samt övergripande struktur för den GC-väg som är tänkt att anläggas längs delar av sträckan. Målet har varit att se om det föreligger potential hos undersökta områden att användas i större omfattning eller på annat sätt än idag efter att järnvägen rivs och omvandlas till GC-väg. Se bilaga 2 för beskrivning av begreppet potential.

Värdering av friluftsliv

Områdena som behandlas inom denna utredning har värderats för att tydliggöra områdets kvaliteter med avseende på friluftslivet. Värderingen kan användas som underlag i den fortsatta planeringen. Ett mark- eller vattenområdes värde för friluftsliv beror på flera faktorer, bland annat naturgivna förutsättningar så som variationsrikedom i landskapet, intressanta kulturmiljöer, geologiskt intressanta områden, anknytning till vatten med mera. Frånvaro av störningar såsom barriärer och buller är också en viktig förutsättning.

Inom arbetet med underlagsrapporten har alternativ för värdering utretts och den värdeskala som använts i tidigare utredningar har omprövats. En litteraturstudie har här gjorts för att fånga upp ny kunskap inom området. Framför allt två rapporter har studerats: *Regionala och kommunala friluftsplaner – inledande metodstudie i Uppsala län* (2007) samt *Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv* (2016). Dessa presenteras ovan under avsnitt *Underlag*. I rapporterna ges

bland annat förslag på lämpliga kriterier för att kunna beskriva och värdera friluftsområden. Vid jämförelse konstaterades att dessa kriterier är förenliga med och i stort överensstämmer med värdeskalans kriterier, se bilaga 1 för jämförelse mellan de olika kriterierna. Mot bakgrund av detta, samt att värdeskala redan är förankrad i projektet, har denna behållits i sin nuvarande form. Värdeskalen redovisas nedan. Begreppen känslighet och potential har utvecklats i denna undersökning, men ingår inte i värdeskalen.

Värdeskala

Vid värdering av friluftslivet har denna undersökning utgått från den befintliga värdeskala som är förankrad i de tidigare utredningarna *Järnvägsutredningen för Hallsberg-Degerön* och *Samrådshandling val av lokaliseringsalternativ Hallsberg-Stenkumla*. Se Figur 5 nedan. Värdeskalen redovisar kriterier som utgör mycket högt värde, högt värde samt värde för friluftslivet. Kriterierna för denna värdering grundar sig främst på värden som finns utpekade av länsstyrelsen och kommunerna, samt beskrivna i Naturvårdsverkets skrift *Konsekvenser för friluftsliv*.

Mycket högt värde	Mycket högt värde för friluftslivet har ett område som är särskilt utpekad i Örebro läns naturvårdsöversikt, tätortsnära mer än 300 ha stort. Området ska ha etablerad friluftsverksamhet, vara mångsidigt användbart året om, ha upplevelsekvaiteter i natur- och kulturmiljö och/eller landskapsbild, ha god tillgänglighet och framkomlighet för allmänheten samt vara fritt från störningar.
Högt värde	Högt värde för friluftslivet har områden som är särskilt utpekade i Örebro läns naturvårdsöversikt men 300 ha eller mindre och/eller utpekade som friluftsområden i kommunernas översiktsplaner eller turistbroschyrer samt i övrigt urskilts med samma kriterier som ovan.
Värde	Värde för friluftslivet har områden som används för rörligt friluftsliv med särpräglad natur- och/eller kulturmiljö som framkommit i samband med fältbesök, samråd eller i tidigare naturinventering.

Figur 5. Värderingsskala som används för att bedöma ett områdes värde för friluftslivet.

Värdetabell

För att synliggöra och värdera de undersökta områdenas kvaliteter med avseende på friluftslivet redovisas dessa i en värderingstabell, se Tabell 1 nedan. Tabellen bygger på kriterierna i värdeskalen och integrerar data från arkivstudie och inventering med värderingskriterierna för att på ett tydligt sätt kunna bedöma ett områdes värde för friluftslivet. Värdetabellen redovisas per undersökt område under *Resultat*.

Tabell 1. Övergripande värdetabell.

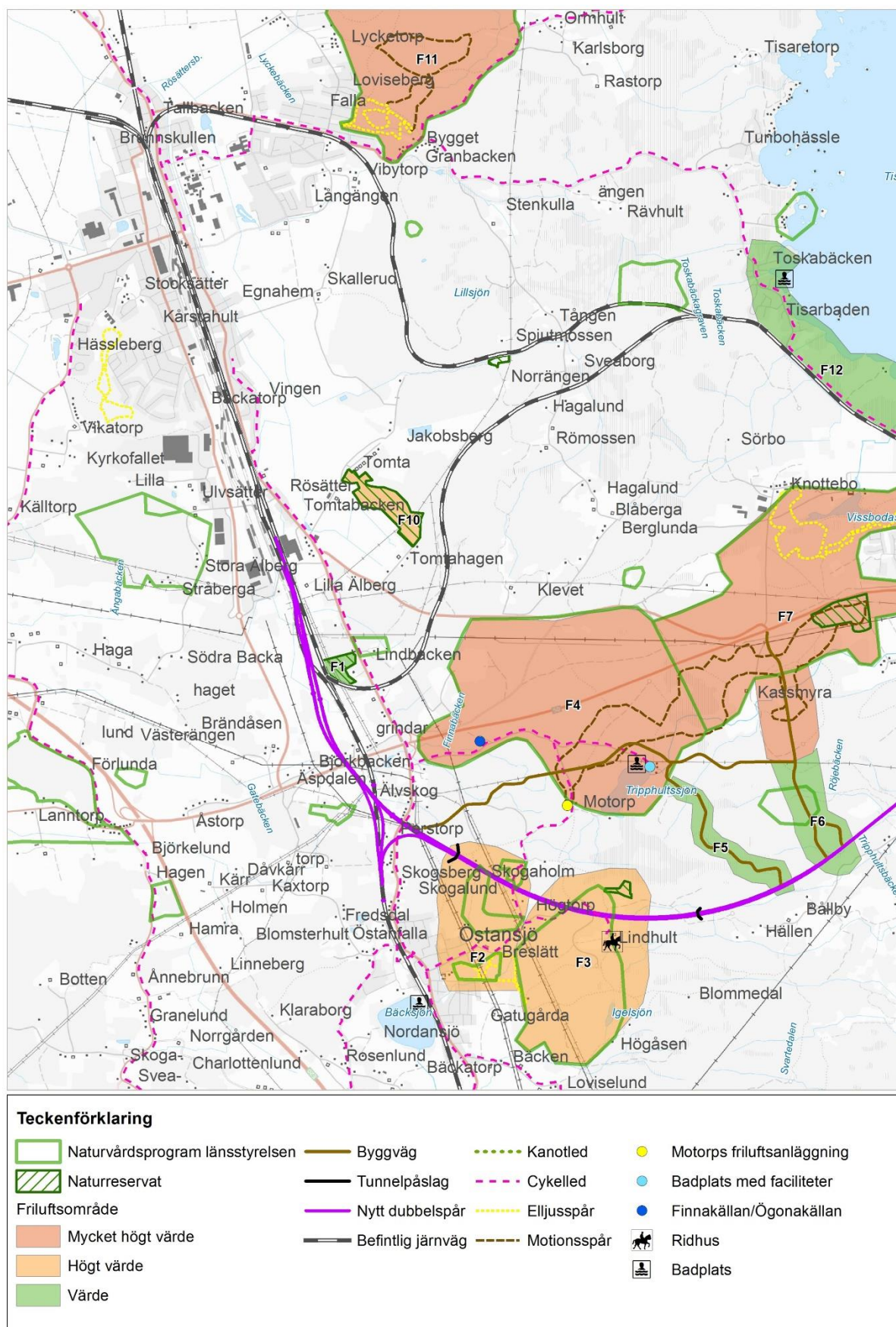
Kriterier	Värdering	Beskrivning
Storlek:	>300ha/ <300 ha	Ange storlek
Friluftaktiviteter	Saknas/Flera /Många	Vad området nyttjas till
Etablerad friluftsverksamhet	Ja/Nej	Finns anläggningar för friluftsliv såsom friluftsgård, badplats, uppmärkta spår m.m.
Upplevelsekvaiteter	Saknas/Flera /Många	Hur varierat och upplevelserikt är området. Landskapsbild, natur- och kulturmiljö kopplat till friluftsliv.
Närområde	Ja/Nej	Nyttjas området i hög grad av närboende i tätort eller mindre samhälle
Attraktionskraft	Lokal Regional Nationell	Vilka besöker området. Hur välbesökt är området.
God åtkomst/tillgänglighet	Ja/Nej	Hur lättillgängligt området är. Finns kommunikationer, vägar, parkeringsplatser, entréer, skyltning.
God framkomlighet	Ja/Nej	Är området framkomligt? Finns det gott om stigar eller vägar inom området. Svårframkomlig terräng, branter m.m.
Funktion samt samband med andra områden	Ja/Nej	Fyller området en funktion i grönstrukturen för friluftsliv som entréområde, grönstråk mm. Finns kopplingar med andra friluftsområden.
Fritt från störningar	Ja/Nej	Är området tyst, utan barriärer i form av väg eller järnväg.

		Finns visuella störningar som t.ex. större kraftledningar.
Mångsidig användbarhet över året	Låg Måttlig Hög	Används området även vintertid för skidåkning, skridskoåkning m.m.
Utpekad i översiktliga dokument	Ja/Nej	Behandlas området i översiktsplan, detaljplan eller grönstrukturplan.

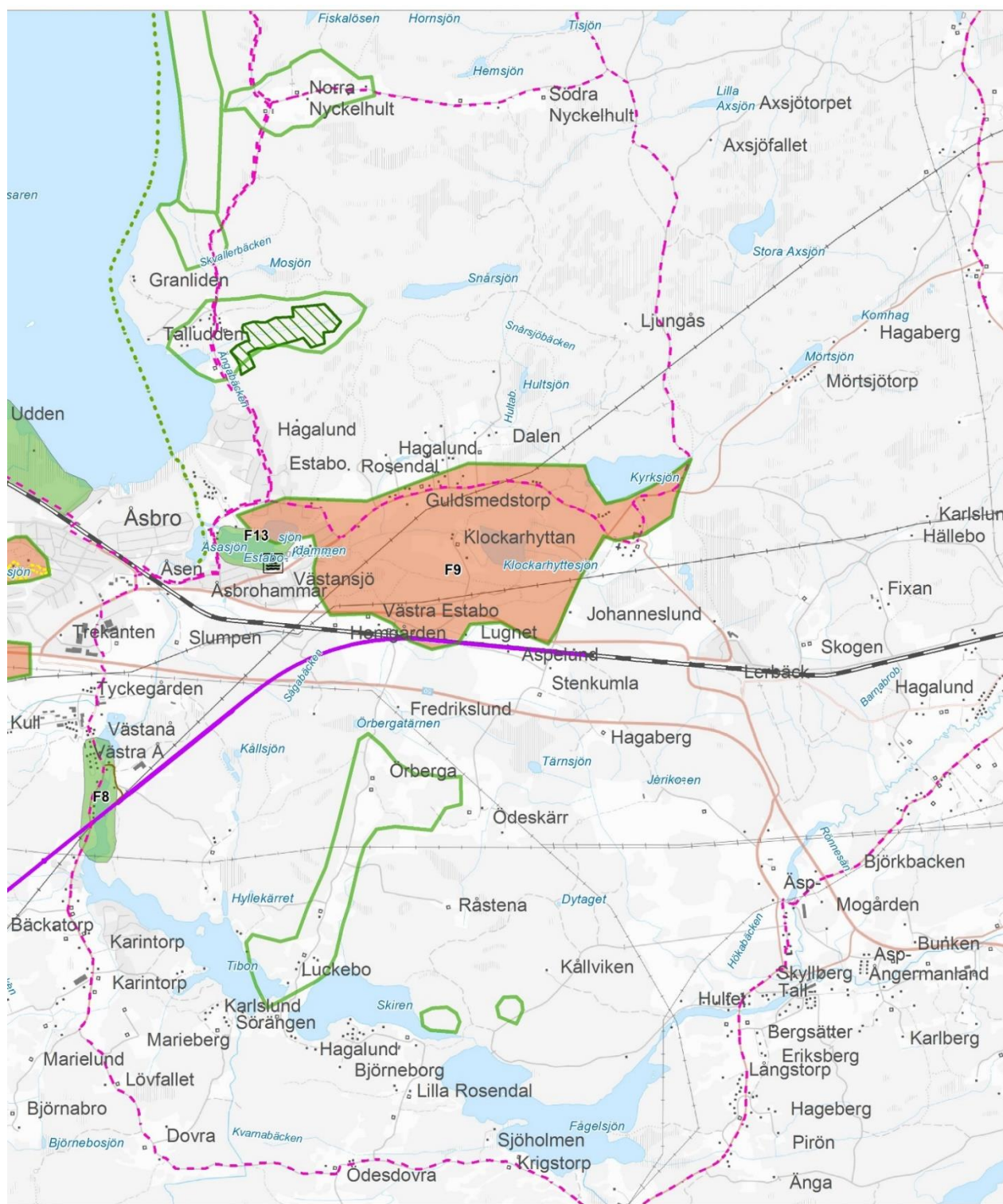
Resultat

Resultatet från utredningen är ett sammanvägt resultat från utförd arkivstudie och inventering där de faktorer som påverkar nyttjandet och upplevelsen av ett friluftsområde har utgjort underlag för analyser och värdebedömning. Varje delområde är littererat och finns utmärkt på översiktskartan i Figur 6 nedan.

Bedömningsgrunderna är i stort kvalitativa och beror på en mängd platsspecifika faktorer. Bedömningarna görs därav i relation till övriga områden som ingår i denna undersökning.

Figur 6. Karta översikt friluftsliv. Aktuella delområden är littererade.

Nr	Objektsnamn	Nr	Objektsnamn
F1	Hult	F8	Bladsjön
F2	Breslättsäng och Breslättsåsen	F9	Klockarhyttefältet
F3	Tystingeberget och Lindhult	F10	Tomta hagar naturreservat
F4	Tripphultsområdet, Motorp och Tripphultssjön	F11	Närströvsområde sydost om Långängen
F5	Skogsområde söder om Tripphultsmossen	F12	Tisarens strand
F6	Bällby - Kvickens håla - Havragärdesbergen	F13	Estabosjön
F7	Vissbomon (Vissbodamon), Kassmyra och Knottebo		

0 0,5 1 1,5 2 2,5 3 km

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Nya dubbelspåret

Nedan redovisas resultatet av utredningen för områden med koppling till planerad dubbelspårsutbyggnad och byggvägsdragningar. Resultatet redovisas per delområde i form av en områdesbeskrivning samt en värdering innehållande en värdebeskrivning i tabellform och motivering. Resultatet innehåller även en bedömning och beskrivning av delområdenas känslighet baserat på områdenas värden. Se bilaga 2 för en beskrivning av begreppet känslighet.

Hult F1

Områdesbeskrivning:

Hult är ett mindre kommunalt naturreservat i Kumla kommun i form av ett litet skogsområde. Området är beläget längs med väg 529 (Hallsbergsvägen) mellan Hallsberg och Östansjö, söder om Västra stambanan. Det utgörs av lövskog och ägs och förvaltas av Svenska Kyrkan. Här finns en församlingsgård med lägerverksamhet. En välfrekventerad promenadstig finns utmärkt på informationstavla och löper genom området som utgår från S:t Olofs kapell väster om Hult. Området bedöms ha ett påtagligt naturvärde vid naturvärdesinventering och bland annat hasselsnok har tidigare observerats här.

Områdets karaktär innefattar ett närströvområde med skogsmark i form av ett lövskogsområde på tidigare ängs- och betesmarker. Attraktivitet och kvalitéer innefattar upplevelse av skogskänsla och natur- och kulturupplevelser i form av naturreservat och St. Olofs kapell. Församlingsgården, informationstavlan samt den befintliga promenadslangan utgör anläggningar för friluftslivet inom området.

Figur 7. St. Olofs kapell vid entrén till Hults naturreservat.

Känslighet:

Området bedöms främst vara känsligt för intrång. Området är redan idag bullerpåverkat.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Området används för rörligt friluftsliv, med god åtkomst, informationstavla, parkeringsmöjligheter och utmärkt promenadslinga
- Här finns särpräglad naturmiljö i egenskap av naturreservat och kulturmiljö i form av S:t Olofs kapell
- Området är inte särskilt utpekad i Örebro läns naturvårdsöversikt, i kommunernas översiktsplaner eller turistbroschyrer.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
Storlek:	<300 ha	Naturreservatet är ca 5,7 ha stort.
Friluftaktiviteter	Flera	Natur- och kulturupplevelser, promenader/strövande
Etablerad friluftsverksamhet	Nej	
Upplevelsekvaliteter	Flera	Skogskänsla, kulturmiljö, symbolvärde (S:t Olofs kapell), atrikedom
Närområde	Ja	Hallsberg och Östansjö
Attraktionskraft	Lokal	Lokal
God åtkomst/tillgänglighet	Ja	Parkeringsmöjligheter finns, informationstavla
God framkomlighet	Ja	Möjlighet att lätt ta sig fram inom området. Promenadslinga
Funktion samt samband med andra områden	Nej	Inga uttalade samband. Området ligger avskilt.
Fritt från störningar	Nej	Befintliga barriärer i form av Västra stambanan och Hallsbergsvägen. Bullerpåverkat från järnväg och bilväg.
Mångsidig användbarhet över året	Låg	
Utpekad i översiktliga dokument	Nej	
Sammanlagd värdering:		Hult har värde för friluftslivet

Breslättsäng och Breslättsåsen (Östansjö) F2

Områdesbeskrivning:

Området innefattar Breslättsäng och Breslättsåsen i Hallsbergs kommun, lokaliserat söder om och i direkt anslutning till tätorten Östansjö. Breslättsäng är i huvudsak en naturpark; i norr helt skogbevuxen med lundkaraktär medan södra delen är av ängskaraktär. Floran är i hela området mycket rik. Området har stora botaniska värden med bland annat en rik lundvegetation. Vid Breslättsäng finns ett elljusspår på 2,5 km med start vid Östansjö skola. Skidspårsslingor ordnas varje vinter i samarbete med lokalföreningar.

Breslättsåsen är en flera meter hög svallgrusrygg, vilken tidigare betats som hagmark. I norr finns ett lundartat parti med hassel, i övrigt dominerar en och torrbacksvegetation. Området varierar topografiskt med stora höjdskillnader söderut. Här finns aktivt skogsbruk där äldre skog blandas med gallrad sly och kalhygge. Älgtorn indikerar jakt. Det finns få tydliga skogsvägar, men flera stigar av naturstigskaraktär som tycks utgöra bra rundor för strövande. En kraftledning går igenom området och en större skogsväg löper i anslutning till denna och ansluter mot bilväg (väg 529) som leder ner mot Motorp.

Såväl Breslättsäng som Breslättsåsen är mycket omtyckta strövområden med värden på grund av den vackra naturtypen och närheten till Östansjö samhälle. Området runt Östansjö framhålls ha värden för rekreation och friluftsliv enligt Hallsbergs översiktsplan (ÖP), och enligt denna ska dessa värden och friluftslivets intressen beaktas när beslut tas som påverkar områdets karaktär och tillgänglighet. I ÖP:n framhålls även att det är viktigt att behålla och vid behov utveckla befintliga idrottsanläggningar i området. Vid muntlig kontakt lyfter intresseföreningar värdet av områdets befintliga kopplingar med friluftsanläggningen och löpspårerna vid Motorp och Tripphultssjön, samt betydelsen av denna kontakt för samhället Östansjö.

Både Breslättsäng och Breslättsåsen pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län (1984)*.

Känslighet:

Områdets centrala värden och upplevelsekvaiteter som innefattar skogskänsla, naturvärden och i varierande grad avskildhet och tystnad bedöms vara känsliga för påverkan i form av intrång, skogsavverkning och buller.

Figur 8. Breslättsåsen. Barrskog med spår av skogsbruk.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är avgränsade områden inte större än 300 hektar
- Tätortsnära och tillgängligt
- Etablerad friluftsverksamhet året om
- Här finns utblickar och naturvärden samt är förhållandevis tyst och erbjuder avskildhet
- Både Breslättsäng och Breslättaåsen pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län (1984)*, samt omnämns i Hallsbergs kommuns ÖP.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<i><300 ha</i>	<i>Breslättsäng 9 ha och Breslättaåsen 12 ha.</i>
<i>Friluftaktiviteter</i>	<i>Många</i>	<i>Närströvområde, naturupplevelser, promenader/strövande, utomhuslek, jogging, turåkning på skidor. Även jakt samt bär- och svampplockning.</i>
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Ja</i>	<i>Befintliga anläggningar för friluftsliv finns i form av elljusspår (2,5 km), skidspårsslingor vintertid.</i>
<i>Upplevelsekvaliteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Skogskänsla, avskildhet. Orördhet och tystnad söderut mot Tystingeberget och Breslättaåsen.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Hallsberg och Östansjö</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Regional</i>	<i>Regional och lokal.</i>
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Åtkomst med bil, cykel och till fots. Promenadavstånd från Östansjö samhälle. Östansjörundan (rekreationscykling) anknyter.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Vid Breslättsäng finns befintliga motionsspår och området är lätt topografiskt varierat. Breslättaåsen har höjdskillnader och platåkänsla med sämre åtkomst och högre topografisk variation. Få vägar, naturstigar dominerar.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Bra förutsättningar för samband. Anknyter till Tystingeberget och Lindhult. Stråk från Hallsberg, Östansjö, Breslätt, Vångerud och samt ev. Tystinge.</i>

<i>Fritt från störningar</i>	<i>Nej</i>	<i>Norrut skär Västra stambanan samt Hallsbergsvägen av samband med t.ex. Östansjö badplats.</i>
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Hög</i>	<i>Skidspår, motionsspår och elljusspår.</i>
<i>Utpekad i översiktliga dokument</i>	<i>Ja</i>	<i>Förkastningsbranten och det kuperade området söder om Östansjö framhålls i Hallsbergs översiktsplan som viktiga tätortsnära grönområden i Hallsbergs kommun. Hallsbergs ÖP lyfter även elljusspåret i Östansjö med skidspårsslingor vintertid, samt vikten av att behålla och vid behov utveckla dessa befintliga idrottsanläggningar.</i>
<i>Sammanlagd värdering:</i>	<i>Området har högt värde för friluftslivet.</i>	

Tystingeberget och Lindhult F3

Områdesbeskrivning:

Söder om Östansjö i Hallsbergs kommun ligger Tystingeberget och Lindhultsområdet. Tystingeberget når 170 m ö h och har en ganska brant nordsluttning. Bergssidorna är beväxade med blåbärsgranskog medan toppen har hällmarker och tallskog. Vissa partier har en rikare vegetation. Tystingeberget är ett mycket omtyckt och välfrekventerat strövområde med bland annat utsiktspunkter. Området ligger inom bekvämt avstånd från Östansjö samhälle och elljusspåret vid Breslättsäng fortsätter en bit in i detta område. Området har också vissa botaniska värden. Tystingeberget pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län (1984)*.

I Lindhult har Hallsbergs ridklubb sin ridanläggning och cirka 400 meter öster om ridhuset ligger naturreservatet och natura 2000-området Lindhult. Naturen i området är relativt omväxlande med både skog och betesmarker. Ädellövbeståndet är ek- och linddominerat. Genom naturreservatet samt i skogen väster om ridhuset går flera stigar fram genom skogslandskapet varav en del är lättframkomliga medan andra är mer krävande. Lindhult ansluter mot Tripphultsområdet som redovisas nedan. Lindhult omnämns i Hallsbergs ÖP som ett naturanknutet besöksmål i form av en liten rofylld oas mitt ute i skogen.

Känslighet:

Området bedöms vara känsligt främst för buller, intrång, skogsavverkning och visuella förändringar då området idag erbjuder stillhet och utblickar samt lämpar sig för många olika aktiviteter.

Figur 9. Lindhult. Bilväg kantad av beteshagar i närheten av Hallsbergs ridskola.

Figur 10. Lindhult naturreservat

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det sammanlagda området är mindre än 300 hektar
- Tätortsnära och tillgängligt
- Etablerad friluftsverksamhet året om
- Här finns utblickar och naturvärden samt är förhållandevis tyst och erbjuder avskildhet
- Tystingeberget och Lindhult pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i Naturvårdsöversikt Örebro län (1984) respektive omnämns i Hallsbergs kommuns ÖP.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<300 ha	Tystingeberget, 124 ha Lindhult naturreservat: 1,8 ha
<i>Friluftaktiviteter</i>	Flera	Naturupplevelser, promenader, terrängridning.
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	Ja	Ridanläggning
<i>Upplevelsekvaliteter</i>	Saknas/Flera /Många	Frihet och rymd, aktivitet och utmaning. Kulturhistoria, skogskänsla, orördhet, artrikedom.
<i>Närområde</i>	Ja	Hallsberg och Östansjö.
<i>Attraktionskraft</i>	Lokal Regional	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	Ja	God åtkomst. Allmänna vägar från Östansjö.
<i>God framkomlighet</i>	Ja	Lättframkomligt till måttligt framkomligt. Flera stigar av varierande karaktär. Topografiskt varierat. Tystingeberget mäter 170 meter över havet.
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	Ja	Kopplingar finns till Breslättsäng och Breslättsåsen mot norr samt Motorp och tripphultsområdet i söder
<i>Fritt från störningar</i>	Ja	Området är förhållandevis tyst och få till inga barriärer.
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	Måttlig	Ridskola erbjuder aktivitet och terrängridning året om.
<i>Utpekad i översiktliga dokument</i>	Ja	Lindhultsområdet pekas i Hallsbergs översiktsplan ut som ett naturanknutet besöksmål med ridanläggning.
Sammanlagd värdering:	Området har högt värde för friluftslivet	

Tripphultsområdet, Motorp och Tripphultssjön F4

Generell områdesbeskrivning:

Tripphultsområdet, Motorp och Tripphultssjön är ett stort område i Hallsbergs kommun, beläget sydost om Östansjö. Området utgörs till stor del av den 370 hektar stora Tripphultsmon som är ett barrskogsbevuxet och till stora delar obebyggt landskap. Tallhedar breder här ut sig på förhållandevis plan mark på båda sidor om riksväg 50.

Nordväst i Tripphultsområdet ligger Motorp. Här finns ett motionscentrum och en kommunägd friluftsgård. Friluftsgården används av skolklasser, privatpersoner, företag och för kolloverksamhet. I närheten finns Tripphultssjön med badplats och möjlighet till fiske. Flera stigar och spår av varierande storlek finns kring Motorp och Tripphultssjön.

Området är stort och utgör intresse för friluftslivet med badplats och motionsspår och ingår i det sammanhängande område som sträcker sig mellan Östansjö ner över kommungränsen till Askersunds kommun. Genom detta finns samband mellan omgivande friluftsområden med ett sammankopplat större stigsystem och motionsspår mellan och kring Tripphultssjön och vidare mot Vissbomon, Kassmyra, Knottebo och Åsbro. En del av dessa görs vintertid om till skidspår.

Sammantaget lyfts detta område inklusive Tripphultssjön som ett område av stort värde med mycket goda möjligheter för löpning och vandring i sammanbundna områden av såväl både Hallsbergs och Askersunds kommuner som av intresseorganisationer vid muntliga kontakter. Besöksfrekvensen är hög och området används flitigt, trots att väg 50 skär av och sprider buller. Friluftsområden vid Motorp är vid samråd utpekade som mycket viktiga områden av Hallsbergs kommun, frekvent använda både sommar och vinter. Badplatser, inklusive den vid Tripphultssjön, ska generellt tillåtas utvecklas och beaktas vid planering, byggande och andra åtgärder enligt Hallsberg kommuns ÖP. Tripphultsmon pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län* (1984).

Figur 11. Tripphultsmon. Här syns den karaktäristiska tallvegetationen.

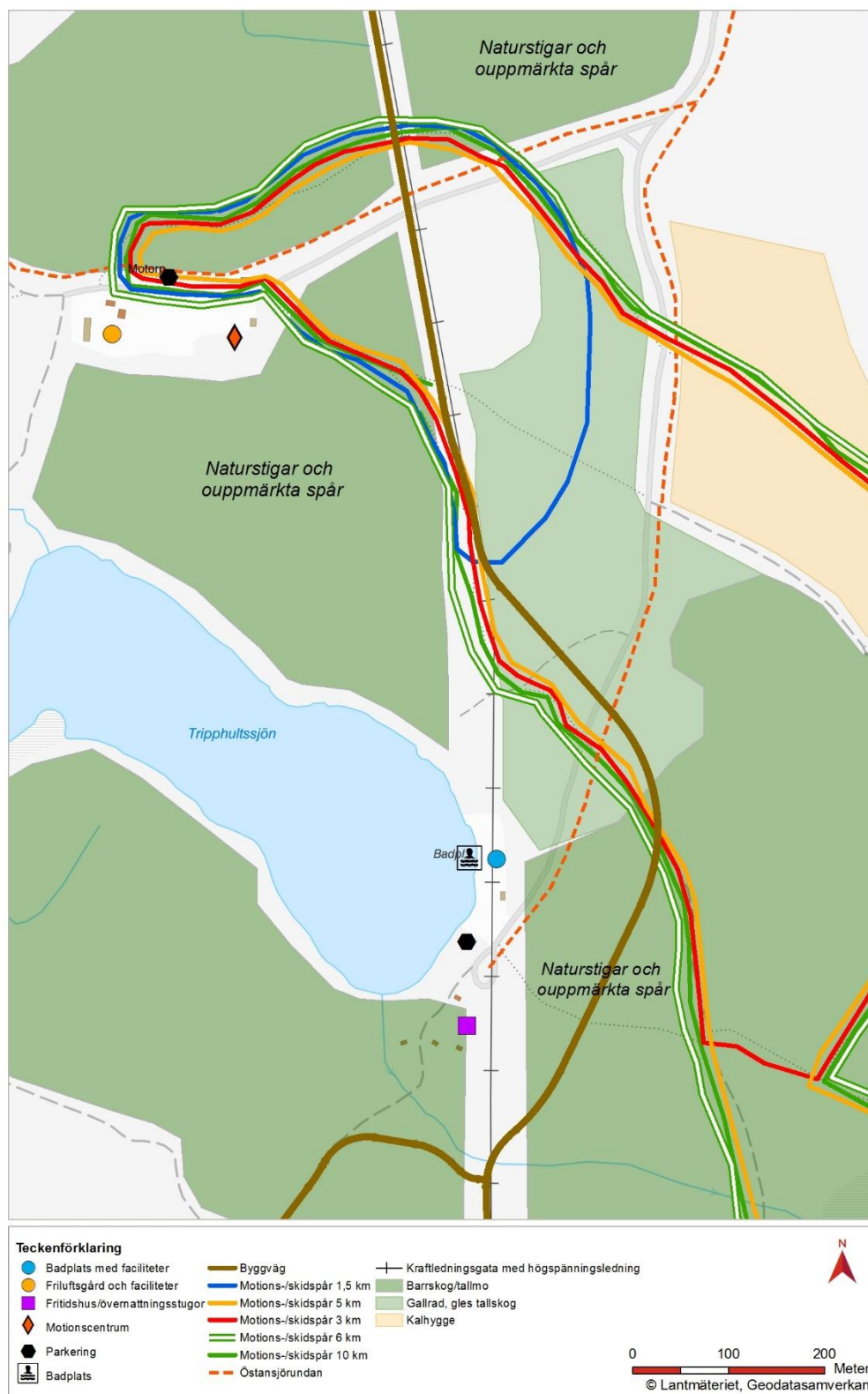
I norra delen av Tripphultsområdet ligger de så kallade Finnakällorna och Ögonakällan. Platsen är belägen 800 meter söder om Tälle och Hallsbergsvägen, längs bilvägen söderut mot Tripphultssjön. Området är utmärkt som en punkt på översiktskartan i Figur 6. Vattnet från källorna rinner samman och vidare i vattendraget Finnebäcken. Förr fanns här fyra källor men i dag är det bara två som är utmärkta. Källorna tillskrevs hälsobringande egenskaper och området runt Finnakällan har historiskt utgjort ett omtyckt utflyktsmål, samlingsplats och festplats under mycket lång tid med bland annat midsommarfirande ända in på 1950-talet. Enligt uppgift från privatperson utgör detta en plats med kulturellt och historiskt värde samt har utvecklingspotential. Åtkomst till platsen är god och det är skyltat från bilvägen. Området är beläget på Askersundsåsen och omgivningen består av äldre tall- och granskog på sandig jord. I och kring källorna trivs sällsynta växtarter, och området har ett högt naturvärde enligt naturvärdesinventering. Platsen karaktäriseras av hög naturkänsla och avskildhet, men närheten till väg 50 gör dock att området idag är bullerpåverkat. Bäckravinen och källorna skyddades som naturminne år 1934 och kompletterades med biotopskydd år 2002.

Figur 12. Ögonakällan

Detaljerad områdesbeskrivning Motorp och Tripphultssjön:

Nedan redovisas resultatet av detaljinventering vid Motorp och Tripphultssjön. Inom området utreds i dagsläget dragning av byggvägar och upplag för massor. Se kartutsnitt i Figur 13 för en detaljerad beskrivning.

Figur 13. Detaljerat utsnitt över Motorp och Tripphultssjön med omgivningar.

En mindre grusad bilväg leder norrifrån till Motorp och vidare söderut mot Tripphultssjön. Området är skyltat från vägen och har god åtkomst. Inom området förekommer flera faciliteter och anläggningar för friluftslivet. Vid Motorps motionscentrum och friluftsgård finns parkeringsplats, öppna gräsytor, bänkar toalett och en grillplats. Området har god framkomlighet med bland annat befintliga motionsspår med en bredd på cirka 1,5 meter varvat med upptrampade mindre naturstigar på någotsånär plan mark. Från Motorp utgår följande märkta motionsslingor på mellan 1,5–10 kilometers längd:

- Blå 1,5 km
- Röd 3 km
- Gul 5 km
- Grönvit 6 km
- Grön 10 km

En del av dessa motionsspår görs vintertid om till skidspår. Det finns även orienteringskarta för Tripphultsområdet och *Östansjörundan* (rekreationscyckling) på totalt 13 km passerar Motorps friluftsgård och fortsätter söderut mot Tripphultssjön. Se bilaga 3 för en djupare beskrivning av motionsspår och cykelleder i området.

Figur 14. Friluftsgården vid Motorp. I mitten av bilden breder en grönyta ut sig och till höger syns parkeringsplatsen

Figur 15. Motorp. Till vänster syns parkeringsyta. I mitten av bilden syns sportstuga och informationsskylt. Bilväg fortsätter söderut mot Tripphultssjön.

Figur 16. Från Motorp utgår flera motionsspår av varierande längd. Bild tagen åt sydost. I bakgrunden syns gles tallskog fram till bilväg mot Tripphultssjön. En kraftledningsgata löper genom området. Mellan träden leder motionsspår och naturstigar.

Den omgivande naturen och topografin längs sträckan mellan Motorp och Tripphultssjön utgörs av förhållandevis plan terräng med lättframkomligt underlag i form av sandig tallmo. En gata för högspänningsledningar löper genom området. Väster om högspänningsledningen återfinns i dagsläget rekreationsvärden kopplade till befintlig skogsvegetation i form av barrskog/tallmo, ett flertal motionsspår och naturstigar samt koppling till Tripphultssjöns norra del. Öster om högspänningsledningen ändras omgivningens karaktär och spår och naturstigar går här genom gallrad gles barrskog. Öster om befintlig bilväg är det i dagsläget kalhygge.

Tripphultssjön är långgrund med sandbotten och kantas mestadels av skogsvegetation. Vid sjöns östra strand finns en välanvänd badplats med faciliteter i form av öppna gräsytor att sitta på, omklädningsrum, utomhusdusch, gungor och toalett. Sjön ligger avskilt med avsaknad av boende i området, undantaget några mindre övernattningsstugor i närheten av sjön. Öster om Tripphultssjön finns ett skogbevuxet sandområde med flera rödlistade arter och högt naturvärde enligt naturvärdesinventering. Området har karaktär av avskildhet och naturkänsla samt känsla av stillhet. Utblickar och längre siktlinjer finns mot och över Tripphultssjön. Dessa störs dock visuellt av befintlig högspänningsledning vid badplatsen.

Figur 17. Tripphultssjön med badplats, sedd norr ifrån. I förgrunden syns faciliteter i form av bl.a. omklädningsrum samt gungställning. I mitten syns befintlig högspänningsledning.

Figur 18. Befintlig grusväg för biltrafik vid Tripphultssjön som leder norrut. I bakgrunden skimtar skog av tallmokaraktär norrut mot Motorp.

Figur 19. Övernattingsstuga belägen mellan bilväg och Tripphultssjön.

Känslighet:

Området bedöms främst vara känsligt för intrång, buller och skogsavverkning vilket kan påverka centrala värden i form av utblickar, naturupplevelse, möjlighet att utöva friluftaktiviteter samt viktiga samband med andra områden.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett sammanhängande område större än 300 hektar
- Tätortsnära och tillgängligt
- Etablerad friluftsverksamhet och mångsidigt användbart året om
- Här finns utblickar och naturvärden samt erbjuder avskildhet och stillhet
- Tripphultsmon pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i Naturvårdsöversikt Örebro län (1984). Motorp och Tripphultssjön omnämns i Hallsbergs kommuns ÖP.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<i>>300ha</i>	<i>Vissbomon 370 ha Finnakällorna och Ögonakällan 0,5 ha</i>
<i>Friluftaktiviteter</i>	<i>Många</i>	<i>Jogging, promenader/strövande, orientering, turåkning på skidor. Cykling, bad, skridsko och fritidsfiske. Natur- och kulturupplevelser, stugövernattning och exkursioner.</i>
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Ja/Nej</i>	<i>Friluftsgård och märkta motionsspår. Skidspårsslingor vintertid. Cykelled passerar, allmän badplats och övernattningsstugor.</i>
<i>Upplevelsekvaliteter</i>	<i>Många</i>	<i>Skogskänsla, avskildhet, rymd och utblickar. Aktivitet och utmaning, service och samvaro. Kultur och artrikedom.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Hallsberg och Östansjö.</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Lokal Regional</i>	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja/</i>	<i>Lättillgängligt. Åtkomst till området är god med bil och cykel. Parkeringsmöjlighet finns vid Motorp samt Tripphultssjön. Cykelrunda passerar.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Området är lättframkomligt. Hög variation på stigsystem: Ca. 1,5 m breda stigar blandat med</i>

		<i>upptrampade mindre naturstigar på mestadels plan mark.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Sammanbundet med friluftsområden i Östansjö, Kassmyra och Knottebo, Tripphultsmon övergår i den 285 ha stora Vissbodamon i Askersunds kommun.</i>
<i>Fritt från störningar</i>	<i>Nej</i>	<i>Väg 50 utgör en barriär genom området.</i>
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Hög</i>	<i>Skidor, skridskor, exkursioner.</i>
<i>Uttekad i översiktliga dokument</i>	<i>Ja</i>	<i>Området anges som natur- och friluftsområde i Hallsbergs kommuns översiktsplan. Vid Tripphultssjön finns en allmän badplats som drivs av Hallsbergs kommun, vilken ska beaktas vid planering, byggande och andra åtgärder enligt ÖP.</i>
Sammanfattande värdering:	Delområdet har mycket högt värde för friluftslivet.	

Skogsområde söder om Tripphultsmossen F5

Områdesbeskrivning:

Detta delområde ingår i ett större skogsbruksområde sydost om Lindhult och sydväst om Tripphultssjön. Befintlig bilväg som fortsätter åt sydväst efter Tripphultssjön leder hit där det finns en vändplats/återvändsgränd. Här finns i dagsläget inga befintliga anläggningar för friluftslivet men området ingår i skogsmark som kan utnyttjas som rekreationsområde. Området har inventerats eftersom en byggväg planeras gå här dels på befintlig bilväg och dels i ny sträckning.

Områdets karaktär innefattar mestadels skogsmark. Avskildhet, tystnad och orördhet karaktäriserar platsen med berghällar och äldre blandvegetation. Skogsstråket är topografiskt varierat med böljande natur och höjdskillnader.

Området är beläget söder om Tripphultsmossen. Inom området finns ett öppet myrlandskap och delar av ett stort och relativt orört kärr med högt naturvärde, beläget mellan Tripphultssjön och Bållby. Kärret utgör ett flackare landskapsrum jämfört med omgivande skog och öster om kärret finns en höjd där det skapas långa siktlinjer ut över kärret mot sydväst och nordväst.

Figur 20. Barrskog med topografisk variation och berg i dagen.

Figur 21. Kärr söder om Tripphultsmossen. Området karaktäriseras av myrmosaik och här finns utsiktvänliga hållar att rasta på. Utblick mot sydost.

Känslighet:

Området bedöms vara känsligt främst för buller, intrång och skogsavverkning då området idag erbjuder hög naturkänsla och tystnad.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett område mindre än 300 hektar
- Området används för rörligt friluftsliv
- Här finns särpräglad naturmiljö
- Området är inte särskilt utpekad i Örebro läns naturvårdsöversikt, i kommunernas översiktsplaner eller turistbroschyrer.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<i><300 ha</i>	
<i>Friluftaktiviteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Naturupplevelser, promenader/strövande, bär- och svamplockning.</i>
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Nej</i>	
<i>Upplevelsekvaiteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Orördhet/mystik, skogskänsla, stillhet och avskildhet.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Bållby och Lindhult.</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Lokal</i>	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Befintlig väg sydväst om Tripphultssjön.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Nej</i>	<i>Topografiskt varierat med höjdskillnader. Få tydliga stigar och vägar.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Koppling till Tripphultsområdet. Eventuell koppling mot Bållby.</i>
<i>Fritt från störningar</i>	<i>Ja</i>	
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Låg</i>	
<i>Utpekad i översiktliga dokument</i>	<i>Nej</i>	
Sammantagen värdering:	Delområdet har värde för friluftslivet	

Bållby-Kvickens håla-Havragårdsbergen F6

Områdesbeskrivning:

Detta delområde är beläget i Askersunds kommun och sträcker sig från Bållby i väster mot Kassmyra och Vissbomon åt öster. Området anknyter mot Bållby och ingår i ett större skogsbruksområde väster om Kassmyra. Här finns inga befintliga anläggningar för friluftslivet men området ingår i skogsmark som kan utnyttjas som friluftsområde med kopplingar mot Bållby och har inventerats då en byggväg planeras gå här i ny sträckning.

Bållby är ett kulturlandskap med promenadvägar, norr om Karintorp och söder om Östansjö. Omgivningarna är pastorala med öppna betesytor, dungar och utspridd gårdsbebyggelse. Österut sträcker sig ett skogsområde mot Kassmyra. Bållby har

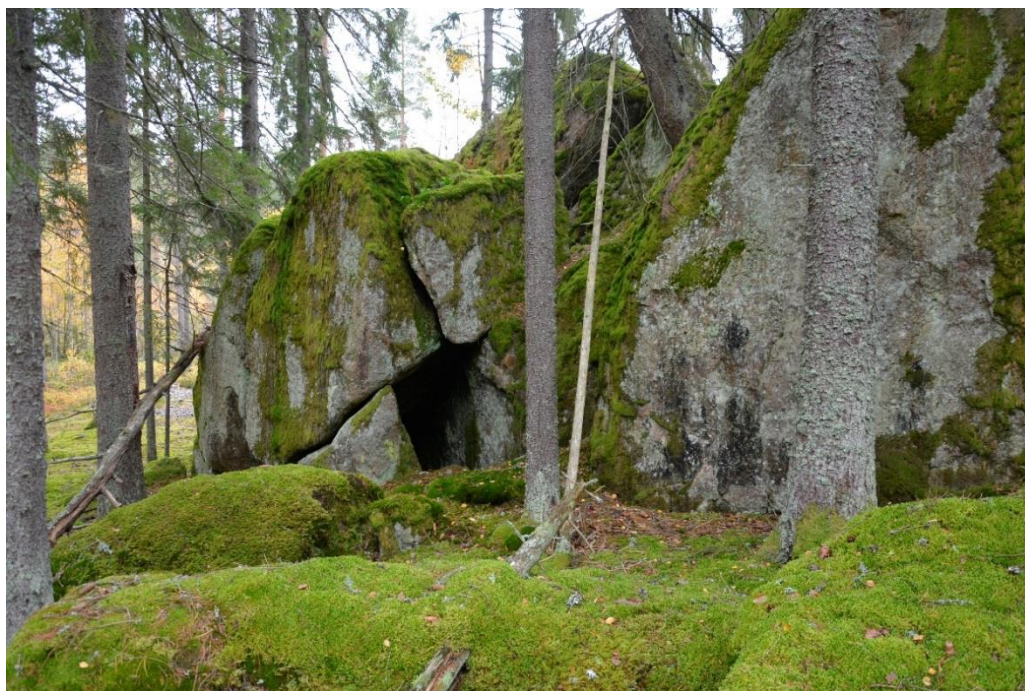
redovisats som ett eget delområde i tidigare utredning inom projektet och har där värderats till värde för friluftslivet enligt värdeskalen. I denna utredning har bedömningen gjorts att friluftslivsvärden kopplade till Bållby inte i sig erbjuder rekreation som höjer sig över vardagsnaturen. Bållby omnämns därför i relation till andra värden i ett större delområde.

Inom området finns en myr som är öppen och sank, orörd skog samt berg i dagen. Skogen utgörs av blandskog med mycket barrinslag, flerskiktad med både ung och gammal vegetation. Topografin är varierad. Skogen blir tätare ju närmre Havragärdsberget man kommer där skogens karaktär är tät och trolskt, med äldre vegetation och lavar. I området kring Havragärdsbergen förekommer äldre vegetation med naturstigar blandat med svårframkomlig skogsbruksmark med ung vegetation. Bitvis inslag av aktivt skogsbruk. Området som helhet upplevs som avsides, tyst och förhållandevis orört.

Figur 22. Området vid Havragärdsbergen. Lavar, tallvegetation och berg i dagen.

Inom delområdet finns Kvickens håla, en plats med historisk förankring. Kvickens håla är en grotta där kyrktjuven Kvicken gömde sig kring sekelskiftet 1800 enligt uppgift från 1890-talet. En muntlig berättelse finns kopplat till detta. Här finns en informationsskylt som är uppsatt av Hembygdsföreningen.

Figur 23. Kvickens håla.

Känslighet:

Området bedöms främst vara känsligt för påverkan i form av intrång, skogsavverkning och buller, utifrån områdets upplevelsekvantiteter i form av skogskänsla, orördhet och tystnad.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett område sammanlagt mindre än 300 hektar
- Området används för rörligt friluftsliv
- Här finns särpräglad natur- och kulturmiljö samt landskapsbild
- Området är inte särskilt utpekad i Örebro läns naturvårdsöversikt, i kommunernas översiktsplaner eller turistbroschyrer.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
Storlek:	<300 ha	
Friluftaktiviteter	Flera	Strövande/Promenader, terrängridning, bär- och svamplockning, jakt. Natur- och kulturupplevelser.

<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Nej</i>	
<i>Upplevelsekvaliteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Skogskänsla, orördhet/mystik, frihet och rymd. Stillhet och avskildhet.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Bållby</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Lokal</i>	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Måttlig åtkomst. Möjlighet att nå områdets utkanter med bil. Svårtillgängligt inom området.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Måttlig till god framkomlighet. Enfilig skogsväg och flera upptrampade stigar. På sina håll relativt svårframkomligt. I väster sankt, tät skog, få tydliga stigar. Stor topografisk variation med berg i dagen samt Havragårdsbergen.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Kopplingar till Kassmyra och Vissbomon, Tripphultsområdet, Knottebo/Åsbro samt Bållby.</i>
<i>Fritt från störningar</i>	<i>Ja</i>	
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Låg</i>	
<i>Utpekad i översiktliga dokument</i>	<i>Nej</i>	
<i>Sammantagen värdering:</i>	<i>Delområdet har värde för friluftslivet</i>	

Kassmyra och Vissbomon (Vissbodamon) F7

Generell områdesbeskrivning:

Kassmyra är beläget i Askersunds kommun, väster om väg 50 och norr om Åsbro. Kassmyra gård utgör en ensamgård i skogsbygd omgiven av historiska inägor som idag hålls öppna genom bete. Här löper flera uppmärkta motionsspår som utgår från Motorp, varav vissa prepareras som skidspår vintertid. Delar av Kassmyra ingår i Vissbomon som beskrivs nedan. Kassmyra har redovisats som ett eget delområde i tidigare utredning inom projektet och har där värderats till värde för friluftslivet enligt värdeskalen. I denna utredning har bedömningen gjorts att friluftslivsvärden i Kassmyra i hög grad är kopplade till motionsspåren som är sammanhängande över större områden och redovisas därför tillsammans med Vissbomon.

Vissbomon är ett vidsträckt sandfält med barrskog av hedtyp, där Cypresslummern har en av sina få växtplatser i landet. Vissbomon är ett viktigt rekreationsområde och pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län* (1984). Norrut övergår Vissbomon i Tripphultsmon som sträcker sig mot Östansjö. Området är därmed sammanbundet med friluftsområdena vid såväl Motorp som Knottebo och Åsbro.

I sydöstra delen av Vissbomon ligger Knottebo. Här finns ett elljusspår i anslutning till samhället. I närheten av spåret ligger Åsbro kursgård även en kraftstation för högsämningsledning.

En liten del av Vissbomon utgörs av naturreservatet Vissbodamon, 3,5 hektar stort. Inom reservatet finns linnéa, blåbär, odon och lingonris samt många olika lavar och mossor. Här finns även ett litet bestånd av den sällsynta mosippan. Parkering och en liten promenadslinga finns inom naturreservatet.

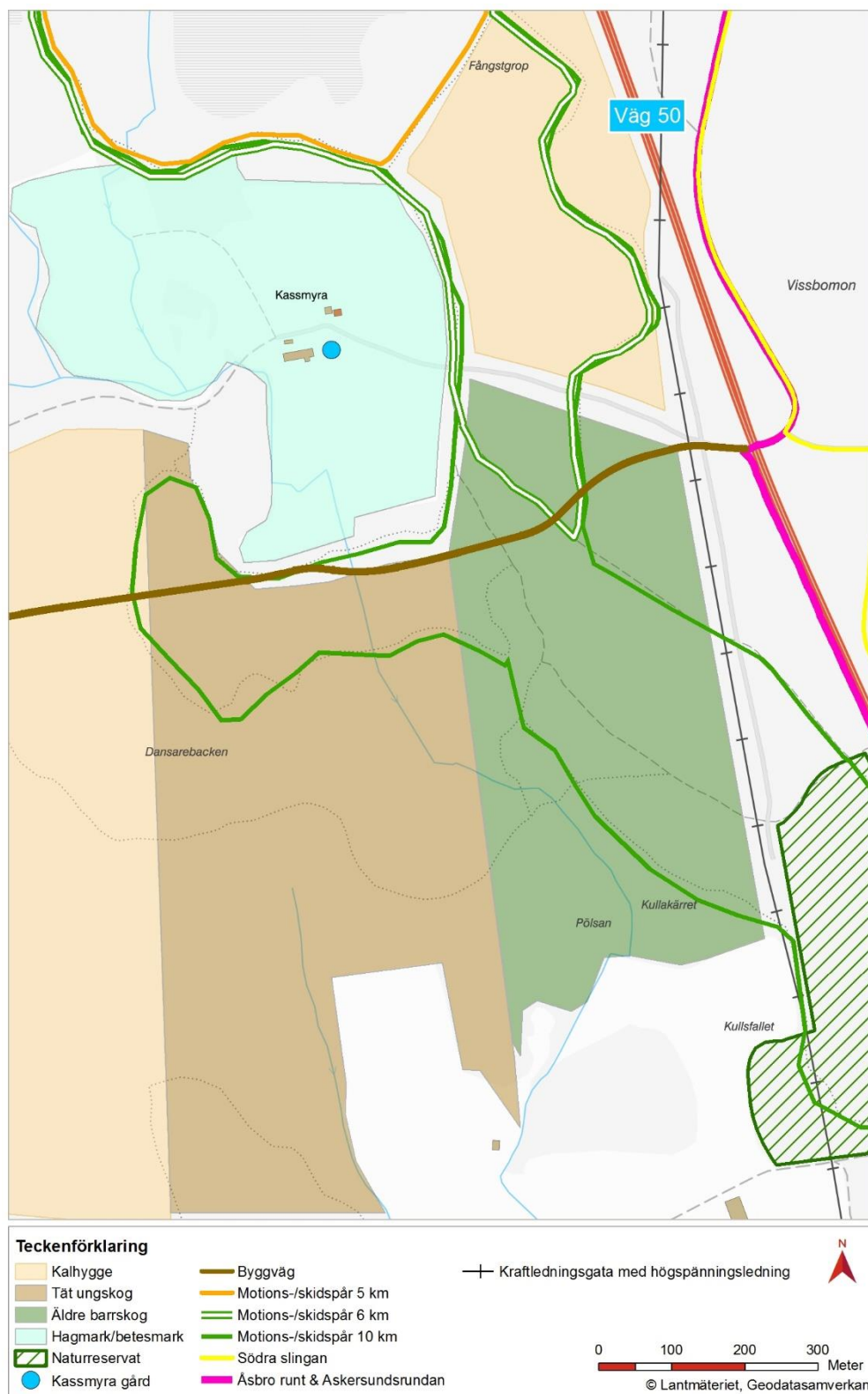
Vid muntliga kontakter med intresseorganisationer och berörda kommuner framhålls Vissbomon och dessa sammanbundna områdens stora värden med frekvent användning både sommar och vinter med bra förutsättningar för löpning, vandring och skidor.

Figur 24. Omgivningar kring Kassmyra gård.

Detaljerad områdesbeskrivning Kassmyra

Nedan redovisas resultatet av detaljinventering vid Kassmyra. Inom området utreds i dagläget dragning av byggvägar och upplag för massor. Se utsnitt i Figur 25 för en detaljerad beskrivning av befintligheter.

Figur 25. Detaljerat utsnitt över Kassmyra. Gränserna för vegetationstyper är ungefärliga.

Omgivningarna kring Kassmyra gård är pastorala och idylliska med utblickar. Här löper bland annat grön motionsslinga på 10 km. Denna slinga går västerut i området söder om Kassmyra för att sedan gå söderut mot naturreservatet Vissbodamon, och till sist fortsätta tillbaka norrut igen mot Motorp. Se bilaga 3 för en översikt av motionsspår.

Delar av motionsslingan löper längs med hagarna kring gården. Området är här naturskönt med utblickar över beteslandskapet och spåret är cirka 1,5 meter brett, tydligt och lättframkomligt. Skogen mellan beteshagen och väg 50 har karaktär av en klassisk svamp- och bärskog med skogskänsla. Vegetationen utgörs av äldre barrskog med Vissbomons karaktäristiska tallar på sandigt underlag med tydligt stigsystem. Västerut längs slingan skiftar naturen karaktär från äldre skog med breda lättframkomliga stigar på relativt plan mark, till smalare stig i mer svårframkomlig, tät och blandad ungskog med pionjära arter och topografisk variation.

Området erbjuder en upplevelse av skogskänsla och avskildhet. I östra delen av området hörs väg 50 tydligt, medan det västerut i riktning mot Havragårdsbergen och Bållby är förhållandevis tyst.

Figur 26. Utblickar från motionsspår över hagmarker kring Kassmyra gård.

Figur 27. Motionsspår och omgivande skog vid Kassmyra.

Figur 28. Vid Kassmyra löper grönvit slinga på 6 km och grön slinga på 10 km.

Figur 29. Sydvästra delen av grön motionsslinga. Här smalnar stigen av och omgivningen skiftar karaktär mot mer tät och blandad ungskog.

Känslighet:

Området bedöms vara känsligt främst för intrång i form av barriärer, skogsavverkning och visuella förändringar då området idag erbjuder utblickar och motionsanläggningar samt samband med andra friluftsområden.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett sammanhängande område som sammantaget är större än 300 hektar
- Tätortsnära och tillgängligt
- Etablerad friluftsverksamhet och mångsidigt användbart året om
- Här finns utblickar och naturvärden samt erbjuder avskildhet och stillhet
- Delar av området pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i Naturvårdsöversikt Örebro län (1984) samt i kommunala plandokument.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<i>>300ha/<300 ha</i>	<i>Vissbomon: 285 hektar</i>
<i>Friluftaktiviteter</i>	<i>Många</i>	<i>Naturupplevelser, promenader/strövande, jogging, turåkning på skidor, bär- och svamplockning.</i>
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Ja</i>	<i>Motionsspår, skidspårsslingor vintertid. Elljusspår vid Knottebo.</i>
<i>Upplevelsekvalliteter</i>	<i>Många</i>	<i>Skogskänsla, orördhet/mystik, aktivitet och utmaning, avskildhet.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Åsbro/Estabo.</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Lokal Regional</i>	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja</i>	<i>God åtkomst vid Kassmyra med parkeringsmöjlighet.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Lätt till måttlig framkomlighet. Området för motionsspåren vid Kassmyra varierar generellt mellan tydligt stigsystem med ca. 1,5 m breda gångstigar och mindre framkomligt utan stigsystem.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Vissbomon mot norr fortsätter som Tripphultsmon i Hallsbergs kommun. Sammanbundet med friluftsområde vid Knottebo.</i>
<i>Fritt från störningar</i>	<i>Nej</i>	<i>Väg 50 utgör en barriär genom området.</i>
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Låg Måttlig Hög</i>	<i>Måttlig till hög. Skidspår finns vintertid.</i>
<i>Uttekad i översiktliga dokument</i>	<i>Ja</i>	<i>Naturreseptatet Vissbodamon finns utmärkt i Askersunds kommun ÖP.</i>
Sammanfattande värdering:	Delområdet har mycket högt värde för friluftslivet.	

Bladsjön F8

Områdesbeskrivning:

Bladsjön är belägen väster om Åsbro, sydost om Bållby och Karintorp. Vid Karintorp finns sommarstugebebyggelse i anslutning till sjön. Längs Karintorpsvägen utmed Bladsjöns norra strand löper Tivedsrundan som är en 23 mil lång cykelled och en av tre länsykelleder.

Bladsjön används för fiske och bad. Sjön dämades upp i början av 1700-talet och var tidigare en å. Bladsjön utgör nu en del av den större sjön Tibon, vilken är värdefull för friluftslivet i egenskap av badsjö med visuella utblickar och förutsättningar för friluftaktiviteter. Bladsjön och Tibon ingår vidare i ett större sjösystem som sträcker sig cirka 5 km söderut ner till Skyllberg.

Bladsjön har koppling till Västra Å som är ett historiskt hyttområde med mycket höga kulturvärden. Även om Bladsjön utgör ett eget landskapsrum finns visuella samband med Västra Å med siktlinje mot den kulturmiljö som ligger i nära anslutning till sjön. Det landskapsrum som sjön bildar genomkorsas idag av kraftledningar som har en påverkan på upplevelsen.

Bladsjön är viktig för de boende intill enligt samråd samt nämns i Askersunds grönsstrukturplan. Här redovisas även planer på en eventuell kanotled mellan Tisaren och Tibon, som binder samman Tisaren med sjösystemet där Bladsjön ingår.

Figur 30. Bladsjön. Utblick åt öster. Till höger i bild syns Karintorpsvägen där Tivedsrundan löper.

Figur 31. Bladsjön. Utblick åt söder från Karintorpsvägen där Tivedsrundan löper. Befintlig kraftledning sträcker sig över sjön.

Figur 32. Hyttområde vid Västra Å.

Känslighet:

Generellt är landskap med sjö- och vattendrag känsliga för större ingrepp då bland annat utblickarna över vattnet kan störas. Buller sprids även bra över vatten.

Siktlinjer och den småskalighet som finns i området runt Bladsjön är känsligt, både visuellt och akustiskt. Området bedöms ha känslighet för intrång som medför visuella förändringar som påverkar den visuella upplevelsen. Området bedöms även vara känsligt för buller. Det finns i dagsläget en visuell störning i form av befintlig kraftledning.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Området används för rörligt friluftsliv med god åtkomst
- Här finns särpräglad natur- och kulturmiljö
- Området är inte särskilt utpekad i Örebro läns naturvårdsöversikt, i kommunernas översiktsplaner eller turistbroschyrer.

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<i><300 ha</i>	
<i>Friluftaktiviteter</i>	<i>Många</i>	<i>Bad, båtliv, fritidsfiske, naturupplevelser, skridsko, paddling, cykling.</i>
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Ja</i>	<i>Sommarhusbebyggelse, cykelled.</i>
<i>Upplevelsekvaliteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Frihet och rymd, aktivitet och utmaning, kulturhistoria.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Västra Å, Karintorp, Bållby och Åsbro/Estabo.</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Lokal</i>	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja</i>	<i>God. Cykelled och allmän väg passerar.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Lättframkomligt till Måttligt framkomligt.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Bladsjön är sammanbunden med sjön Tibon, kopplingar till Västra Å.</i>
<i>Fritt från störningar</i>	<i>Nej</i>	
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Måttlig</i>	<i>Skridskoåkning och möjligheter till ospårad längdskidåkning vintertid.</i>
<i>Utpekad i översiktliga dokument</i>	<i>Ja</i>	<i>Bladsjön nämns i grönstrukturplan för Askersunds kommun.</i>
Sammantagen värdering:	Delområdet har värde för friluftslivet	

Klockarhyttfältet F9

Områdesbeskrivning:

Klockarhyttfältet ligger söder om Åsbro i Askersunds kommun, beläget öster om befintlig järnväg mellan Gamla Riksvägen (väg 608) och Västansjövägen (väg 607). En del av området sträcker sig en bit över Gamla Riksvägen åt väster. Området är cirka 340 hektar stort och utgörs av ett randdelta uppbyggt av isälvsavlagringar tillhörande Hallsbergsåsen. Vegetationen är blandad med både bland- och tallskog, brukad skog, odlingsmark och myrvegetation. Inom området finns en liten sjö, Klockarhyttesjön. I anslutning till Klockarhyttesjön är omgivningarna böljande och kuperade med lokalt småskaligt jordbruk och torpbybebyggelse. Stigar med varierad framkomlighet leder till sjön. Genom området går två kraftledningsgator. I norra delen av området ansluter Estabosjön, se delområde F10. Den lokala cykelleden *Åsbrorundan* (Åsbro-Skåle-Lerbäcks kyrkby-Åsbro) går i områdets östra utkant längs väg 607.

Området är av värde för friluftslivet med badplats och strövområden. Klockarhyttfältet pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län* (1984). I dagsläget är delar av området bullerpåverkat av såväl befintlig järnväg som väg 50 och Gamla Riksvägen.

Känslighet:

Området bedöms vara känsligt främst för intrång i form av barriärer och skogsavverkning på grund av områdets storlek och centrala värden i form av ett stort sammanhängande område med skogskänsla.

Figur 33. Område vid Klockarhyttesjön. I anslutning till sjön finns torpbybebyggelse. Klockarhyttesjön skymtar fram, omringad av ett topografiskt varierat landskap.

Värdering:

Delområdet har mycket högt värde för friluftslivet.

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett sammanhängande område större än 300 hektar
- Tätortsnära
- Här finns utblickar och naturvärden samt erbjuder avskildhet
- Klockarhyttfältet pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i Naturvårdsöversikt Örebro län (1984).

Kriterier	Värdering	Beskrivning
<i>Storlek:</i>	<i>>300ha</i>	<i>340 ha</i>
<i>Friluftaktiviteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Naturupplevelser, promenader/strövande, cykling, bär- och svamplockning, bad.</i>
<i>Etablerad friluftsverksamhet</i>	<i>Nej</i>	
<i>Upplevelsekvaliteter</i>	<i>Flera</i>	<i>Skogskänsla, frihet och rymd, orördhet/mystik.</i>
<i>Närområde</i>	<i>Ja</i>	<i>Åsbro och Estabo</i>
<i>Attraktionskraft</i>	<i>Lokal Regional</i>	
<i>God åtkomst/tillgänglighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Lättillgängligt till måttligt tillgängligt. Sämre åtkomst väster ifrån. Cykelled passerar öster om området.</i>
<i>God framkomlighet</i>	<i>Ja</i>	<i>Befintliga stigar. Topografiskt varierat med höjdskillnader.</i>
<i>Funktion samt samband med andra områden</i>	<i>Ja</i>	<i>Området vättar norrut mot Åsbro/Estabo och sjöar som finns där. Nordost mot Tisaren med naturreservat och övrig natur därikring.</i>
<i>Fritt från störningar</i>	<i>Nej</i>	<i>Området är bullerpåverkat.</i>
<i>Mångsidig användbarhet över året</i>	<i>Låg</i>	
<i>Utpekad i översiktliga dokument</i>	<i>Nej</i>	
Sammantagen värdering:	Delområdet har mycket högt värde för friluftslivet.	

Befintligt spår

Nedan redovisas resultatet av utredningen för områden av värde för friluftsliv och rekreation längs befintlig järnväg. Resultatet för dessa områden presenteras mer översiktligt i beskrivande text samt sammanfattande värdering och motivering. Detta på grund av att det här inte tillkommer störningar i och med projektet och inventering av dessa områden därför varit av mer översiktlig karaktär. Av samma anledning beskrivs inte heller känslighet hos delområdena. Projektet kan, när befintlig järnväg rivs, innebära en möjlig förbättring för friluftslivet jämfört med idag. Potential och kartläggning av värden har varit fokus för undersökningen.

Tomta hagar naturreservat F10

Områdesbeskrivning:

Tomta hagar i Hallsbergs kommun ligger beläget strax söder om västra delarna av Hallsberg, norr om befintlig järnvägssträckning. Området på 19 hektar har speciella landformationer och varierande vegetation. Det beskrivs i Hallsbergs ÖP som gamla kulturmarker med mosaikartad struktur och rik flora. Det tilltalande landskapet och det mångsidiga naturvärdet med rik flora och tydliga geologiska formationer gör det värdefullt som exkursionsområde. Cykelrundan *Askersundsundan* (landsvägscyckling) passerar i närheten av reservatet längs länsväg 627 mellan Kassmyra och Tomta.

Tomta hagar utgör ett naturreservat med syfte att bland annat tillgodose behov av område för friluftslivet i egenskap av besöksobjekt och landskapsbild med öppna landskap och utsiktsplatser. Det är även ett Natura 2000-område för skydd av värdefulla naturmiljöer, skogsmiljöer och odlingslandskap samt biologisk mångfald.

Naturreservatet kan nås med bil norr- och söderifrån där bilparkering finns vid den norra entrén. Vägarna som leder till området är smala och grusbelagda. Naturreservatet är inhägnat med ingång i form av ”kostege” både norr och söderifrån. Informationsskylt finns vid båda entréerna. Tomta hagar ligger på en höjd med utblickar över jordbruksmark med långa siktlinjer. Omgivningen utgörs av bitvis småskaligt skogsbruk och finare, äldre blandskog. Reservatet anknyter söderut till bergtäkt i Dalaberge. I dagsläget är åtkomsten till naturreservatet förhållandevis dålig. Reservatet är inte tydligt skyltat och den södra vägen slutar i en återvändsgränd utan bra möjlighet till parkering.

Området ligger idag förhållandevis enskilt, utan tydliga kopplingar till andra friluftsområden. Befintlig järnväg utgör i dagsläget en barriär söderut. Övriga barriärer innefattar bergtäkten belägen sydost om området.

Figur 34. Entré till Tomta hagar naturreservat med informationstavla.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett område mindre än 300 hektar
- Här finns utblickar och naturvärden samt är förhållandevis tyst och erbjuder avskildhet
- Upplevelsekvaliteter i naturmiljö och landskapsbild.
- Tomta hagar nämns i Hallsbergs kommuns ÖP.

Sammantagen värdering: Området har högt värde för friluftslivet.

Potential:

I dagsläget utgör befintlig järnväg en barriär söderut vilket försvårar samband och åtkomst. Rivningen av befintlig järnväg och omvandling till GC-väg skulle kunna innebära ökade möjligheter för människor att nå och nyttja området. GC-vägen bedöms vidare kunna utgöra en naturskön runda med möjligheter till naturliga avstickare till naturreservatet. Området bedöms mot bakgrund av detta ha potential att användas i större omfattning än dagens bruk, vilket kan öka områdets värde för friluftslivet.

Närströvområde sydost om Långängen F11

Områdesbeskrivning:

Närströvområdet sydost om Långängen är 324 hektar stort och är beläget söder om Hallsberg i anslutning till Långängen, Hallsbergs kommun. Området omfattar höjdpartiet och förkastningsbranten intill Långängen. Hela området är skogbevuxet och genomkorsas av markerade och omarkerade spår och stigar. Befintlig järnväg passerar genom samhället Långängen, öster om närströvområdet.

Detta är ett mycket viktigt och välbesökt närströvområde för Långängen och Hallsberg som annars har ont om närnatur för rekreation. I anslutning till området finns anläggningar för friluftsliv i form av en klubbstuga, utegym och lekplats. Ett elljusspår på 2,5 km utgår härifrån, vilket vintertid används som skidspår och hänger samman med spåret *Långängen runt* (2 km) samt spår i Ekoparken i norra delen av Långängen (3,1 km). Klubbstugan tillhör Kumla Hallsbergs orienteringsklubb. Vid klubbstugan finns en anslagstavla med kartor och information om spåren i området. Det finns gott om orienteringskartor i främst Hallsbergs och Kumla kommun men även i närheten av Åsbro i Askersunds kommun.

Närströvområdet pekas ut som regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län* (1984).

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett sammanhängande område större än 300 hektar
- Tätortsnära och tillgängligt
- Etablerad friluftsverksamhet och mångsidigt användbart året om
- Här finns utblickar och naturvärden samt erbjudes avskildhet och stillhet
- Närströvområdet pekas ut som av regionalt värde för friluftslivet i *Naturvårdsöversikt Örebro län* (1984) och omnämns i Hallsbergs kommuns ÖP.

Sammantagen värdering: Området har mycket högt värde för friluftslivet.

Figur 35. Orienteringsklubbens klubbstuga i anslutning till friluftsområdet.

Potential:

Områdets potential bedöms öka vid rivning av befintlig järnväg och omvandling till GC-väg. Närströvområdet utgör ett viktigt rekreationsområde och en GC-väg för rekreations- och/eller pendlingsbruk bedöms öka andelen människor som passerar området och stärka området som målpunkt. Befintlig järnväg utgör en källa till buller. I den nordvästra delen av delområdet som ligger närmast järnvägen kan ljudmiljön därför förbättras.

Tisarens strand F12

Områdesbeskrivning:

Delområdet innefattar sträckan längs Tisarens strand mellan Åsbro och Tisarbaden. Sjön Tisaren sträcker sig över både Hallsbergs och Askersunds kommun och är en viktig målpunkt för friluftsliv för exempelvis paddling och fiske. Sjön redovisas av länsstyrelsen som fiskevatten och är det största och mest frekventerade fiskevattnet med förekomst av gös, abborre och gädda. Tisaren är i Hallsbergs översiktsplan utpekad som ett regionalt värdefullt vatten för fiske, där ett omfattande fritidsfiske bedrivs.

Tisarbadsvägen går parallellt med befintlig järnväg mellan Åsbro och Tisarbaden. Området mellan järnvägen och vattnet redovisas som område för planerad bebyggelseutveckling i ÖP för Askersunds kommun. I dagsläget finns här mestadels slyskog. Det är längs denna sträcka bitvis svårt att ta sig ända ut till vattnet eftersom området närmast stranden har dålig bärighet och sikten skymms av hög vass. Väster om järnvägen finns småskaligt jordbruk och Vissbodamon/Knottebo ramar in perifert. Öster om Åsbro längs Tisarbadsvägen finns även ett sommarstugeområde. En del av

detta område utgör LIS-område (landsbygdsutveckling inom strandnära områden) enligt tematiskt tillägg till Askersunds översiktsplan (2016).

Den befintliga järnvägen passerar nära Tisarbaden vid Tisarens nordvästra strand, drygt en kilometer norr om Åsbro. Här finns omfattande sommarstugebebyggelse, bad och camping. I Tisarbaden finns sommarstugebebyggelse med fina utblickar över sjön. Det finns gott om både gemensamma och privata bryggor längs stranden. I området finns tre badplatser varav den nordligaste har en parkering. Tillgängligheten för allmänheten är annars begränsad på grund av att stranden inom och närmast utanför området till större delen utgörs av oländig terräng med våtmarker och fritidshus nära stranden. Större delen av Tisarbaden utgör LIS-område enligt tematiskt tillägg till Askersunds översiktsplan (2016). Syftet enligt detta är att bygga nya och komplettera befintliga bostäder och bidra till en naturlig utveckling av Tisarstrandsområdet och Åsbro.

Cykelrundan *Hallsbergsrundan* (rekreationscyklning) på totalt 46 km passerar här längs befintlig bilväg på sin sträcka mellan bland annat Åsbro och Hallsberg. Tisarbaden ligger delvis otillgängligt och inramas av en höjd västerut som sluttar ned mot sjön. Marken är i några punkter relativt låglänt mot stranden. Den befintliga järnvägen syns inte från strandlinjen utan är belägen på höjden väster om Tisarbaden.

Figur 36. Badplats vid Tisarbaden. Utblick mot sydost.

Figur 37. Sommarstugebebyggelse vid Tisarbaden.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Det är ett område sammanlagt mindre än 300 hektar
- Området används för rörligt friluftsliv med god åtkomst och parkeringsmöjligheter
- Här finns särpräglad naturmiljö samt landskapsbild
- Etablerad friluftsverksamhet och mångsidigt användbar året om
- Området är inte särskilt utpekad i Örebro läns naturvårdsöversikt, i kommunernas översiktsplaner eller turistbroschyrer. Sjön Tisaren omnämns dock i Hallsbergs och Askersunds kommuns ÖP.

Sammantagen värdering: Delområdet har värde för friluftslivet.

Potential:

I dagsläget bedöms det inte vara helt klart huruvida rivningen av befintlig järnväg kan tillföra ökad potential. Rivning av järnvägen bedöms innebära minskade barriäreffekter och bullerstörningar kopplade till området. Vid Tisarbaden märks i dagsläget inte järnvägen av visuellt i samma utsträckning, då den går lite upphöjt väster om orten. Delar av området påverkas dock av buller. Barriären som försvinner kan innebära möjligheter till ökad åtkomst och samband mellan Vissbomon/Knottebo, Tisaren, Tisabaden och Åsbro. En viss topografisk barriär kvarstår dock exempelvis i form av

höjden väster om Tisarbaden, vilket kan försvåra samband och åtkomst. En GC-väg längs sträckan bedöms dock kunna erbjuda en naturskön upplevelse med möjligheter till naturliga avstickare till sjön.

Estabosjön F13

Områdesbeskrivning:

Estabosjön (Hemsjön) är belägen inom och i direkt anslutning till Åsbro och Estabo i Askersund kommun. Det är en mindre sjö omgärdad av bebyggelse med en stor öppen rumslighet nordost om sjön. Här finns en badplats som sköts av kommunen med beachvolley och parkeringsmöjligheter.

Estabosjön och dess badplats beskrivs i Askersunds grönstrukturplan som en parkliknande miljö. Tre cykelrundor passerar sjön: *Åsbrorundan* (rekreationscykling) på totalt 18 km, *Hallsbergsrundan* (rekreationscykling) på totalt 46 km samt *Åsbro runt* (landsvägscyklings) på totalt 118 km. Hallsbergsrundan fortsätter norrut längs Tisaren förbi Tisarbaden samt närströvområdet sydost om Långängen, F14.

Det är i dagsläget inte tyst vid platsen och gamla riksvägen utgör befintlig barriär.

Figur 38. Estabosjön med bryggor, beachvolleyplan samt parkeringsyta.

Värdering:

Värderingen baseras på följande:

- Området används för rörligt friluftsliv med god åtkomst
- Tätortsnära och tillgänglig
- Etablerad friluftsverksamhet och mångsidigt användbar året om

Sammantagen värdering: Delområdet har värde för friluftslivet

Potential:

Rivningen av befintlig järnväg bedöms kunna innebära möjligheter för Åsbro och Estabo att bli ett mer sammanhållet samhälle med färre barriärer vilket kan innebära potential för ett ökat nyttjande av Estabosjön. Området bedöms inte användas på annat sätt än dagens bruk. För de som bor närmst bedöms det inte bli någon betydande förändring i åtkomst, inom Åsbro samhälle går det idag att korsa järnvägen. Åtkomsten kan dock förbättras i högre grad för brukare som bor längre bort i och med minskade barriärer och förbättrad GC-förbindelse. Gamla riksvägen utgör dock även i fortsättningen en barriär.

Referenser

Askersunds kommun. *Översiktsplan 2015–2025*. Antagen av kommunfullmäktige 2016-02-29.

Askersunds kommun. *Grönstrukturplan Askersunds kommun - Grönområden och grönstråk i Askersund, Åsbro och Åmmeberg*. Fastställd av kommunfullmäktige 2016-02-29.

Askersunds, Laxå och Lekebergs kommuner. *LIS-områden. Tematiskt tillägg till översiktsplan*. 2016.

Banverket. *Järnvägsutredning Hallsberg-Degerön*, förslagshandling. 2006.

Bergslagen cycling. <http://www.bergslagencycling.com/>

Hallsbergs kommun. *Värdefulla naturmiljöer i Hallsbergs kommun*. 2014.

Hallsbergs kommun. *Översiktsplan för Hallsbergs kommun*. Antagen av kommunfullmäktige 2016-11-28.

Länsstyrelsen Örebro län. *Naturvårdsöversikt Örebro län*. 1984.

Naturvårdsverket. *Regionala och kommunala friluftsplåner - Inledande metodstudie i Uppsala län*. Naturvårdsverkets rapport 5612. 2006.

Naturvårdsverket/Havs- och Vattenmyndigheten. *Riktlinjer för översyn 2012–2014 av riksintressen för friluftsliv*. Ärendenr: NV-00295-12, 2013.

Naturvårdsverket. *Delredovisning av regeringsuppdrag om utveckling av friluftslivet. Metod för att kartlägga naturområden som har stor betydelse för friluftsliv, rekreation och turism på lokal och regional nivå*. Skrivelse. Ärendenr: NV-01657-16. 2016.

Naturvårdsverket. *Planera för natur. Råd för naturvårdsplanering och naturvårdsprogram*. Rapport 4911. 1998.

Naturvårdsverket. *Skyddad natur*. <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skidspår.se. *Anläggningar i Hallsbergs kommun, Örebro län*.
<https://www.skidspår.se/orebro/hallsberg/>

Trafikverket. *Järnvägsplan – val av lokaliseringssalternativ Hallsberg – Stenkumla*. 2014.

Åslund, M., Kinell G., Rask M. och Emmelin, L. *Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv*. Rapport. 2016.

BILAGOR

Bilaga 1 Jämförelse av värdekriterier

<i>Värderingskriterier från den värdetabell som används inom projektet, vilken härstammar från tidigare utredningar.</i>	<i>Värderingskriterier från Metod för att kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv (2016).</i>	<i>Värderingskriterier från Regionala och kommunala friluftsplaner – inledande metodstudie i Uppsala län (2007), vilka härstammar från Naturvårdsverkets Planera för natur.</i>
Storlek	Storlek och arrondering/form	Storlek, form
Etablerad friluftsverksamhet	Tillrättalagt/anläggningar	Etablerad friluftsverksamhet
Funktion samt samband med andra områden	Funktion	
Upplevelsekvaiteter	Upplevelsekvaiteter	Upplevelsekvaiteter
	Symbolvärde	Ekologiska förutsättningar
	Kunskapsvärde	
God åtkomst/tillgänglighet	Tillgänglighet	Tillgänglighet och barriärer
		Frånvaro av restriktiviteter
God framkomlighet	Framkomlighet	Framkomlighet
Fritt från störningar	Ingrepp/störning	Frihet från störningar
	Ljudmiljö	
Attraktionskraft	Regionala och nationella brukare/turism	
	Brukarfrekvens	
Mångsidig användbarhet över året		Mångsidighet
Närområde		
Friluftsaktiviteter		
Utpekad i översiktliga dokument		
	Lämplighet	Tillgång till alternativa friluftsområden
		Värdets beständighet

Bilaga 2 Värdekriterier

Nedan beskrivs kriterier som använts inom undersökningen för utpekande av områden som är betydelsefulla för friluftslivet. Kriterierna bedöms som centrala för att tydliggöra de undersökta områdenas kvaliteter och brister såsom upplevelsekvaliteter, barriärer, grad av tillgänglighet, känslighet och potential. Bilagan är tänkt att fungera som en ordlista för att lättare förstå vad som ligger till grund för beskrivningar och värderingar.

Värdekriterier i värderingstabell

Storlek

Friluftsmarkens funktion ökar med deras storlek och om de ingår i en sammanhängande helhet. Det blir en större variation av naturtyper och arter och människor kan lättare röra sig inom området utan att stöta på hinder, till exempel stora vägar. Detta gynnar både friluftslivet och den biologiska mångfalden.

Friluftaktiviteter

Här innefattas även de vanligaste friluftaktiviteterna som utförs i området. Exempel på aktiviteter:

- utomhuslek
- natur- och/eller kulturupplevelser
- promenader/strövande/
- jogging
- vandring
- cykling, mountainbike
- orientering
- turåkning på skidor
- utförsåkning på skidor
- bad och solande båtliv
- paddling vindsurfing
- skridskofärder
- terrängridning
- bär- och svampplockning
- fritidsfiske
- jakt

Etablerad friluftsverksamhet

I vilken utsträckning området är tillrättat för speciella aktiviteter eller grupper med befintliga anläggningar för friluftslivet såsom exempelvis markerade spår och badplats. Exempel på anläggningar för friluftslivet:

- motionsspår
- vandringsled
- friluftsgård
- badplats
- brygga
- informationstavla
- eldningsplats
- raststuga
- utsiktstorn

Upplevelsekvaliteter

Värderingskriteriet syftar till att fånga upp de fysiska förutsättningar som utgör grunden för upplevelser i området. Detta innefattar exempelvis förekomst av speciella natur- och kulturhistoriska objekt, vyer och annat som berikar upplevelsen av området.

Värderingskriteriet utgår ifrån olika upplevelsevärden, det vill säga människans förväntade upplevelse av besöket och fångar flera kvaliteter hos ett område (multifunktionalitet). Ett områdes värde och användningsmöjlighet ökar när det ingår i en fungerande helhet, både från ekologisk, kulturhistorisk och social synpunkt.

Att tala om upplevelsevärden härstammar från Regionplane- och trafikkontoret vid Stockholms läns landsting som har presenterat och utarbetat en metod för arbete med upplevelsevärden, som i sin tur bygger på Patrik Grahns forskning om parkmiljöer. De sju olika upplevelsekvallitéerna beskrivs nedan:

1. Orördhet/mystik

Ett område som känns opåverkat av människan och inte störs av stadens ljud och lukter. Naturen ger en känsla av orördhet och upplevelsen störs inte av buller och stadsljud. Här erbjuds en upplevelse av vildhet och mystik som sätter fantasin i rörelse och knyter an till sagor och myter. En miljö för återhämtning och att stressa av i. Aktiviteterna domineras av promenader, naturstudier med mera.

2. Skogskänsla

Här finns en stark upplevelse av skog som en kontrast till staden. Området störs inte av vägar, bebyggelse, stadens ljus och ljud, nedskräpning etcetera. Naturen fylls av skogens

dofter, ljud och färger. Området erbjuder en vardaglig naturupplevelse och här strövar och vandrar man, slappnar av, orienterar, plockar svamp, rider med mera.

3. Frihet och rymd

Känslan av frihet och rymd upplevs genom långa utblickar och vida vyer, exempelvis över landskap och vatten. Området känns så stort att man får en känsla av att kunna röra sig där länge innan man överskrider någon gräns. Här finns möjlighet till att slappna av, ströva, vandra, ha picknick, rida, orientera, klättra, utöva vattenaktiviteter, åka skidor och skridskor, cykla och vistas vid, i och på vatten.

4. Artrikedom och naturpedagogik

Upplevelsen av detta värde har att göra med fascinationen och upplevelsen av naturens mångfald. Området erbjuder ett rikt växt- och/eller djurliv som kan studeras och upptäckter som kan fascinera och öka förståelsen för och kunskapen om naturen. Här finns utrymme för naturstudier och pedagogisk undervisning i både rena naturområden liksom i mer kulturpräglade odlingsområden eller trädgårdar.

5. Kulturhistoria

Upplevelsen av våra historiska rötter, av identiteten i landskapet, spår av mänsklig verksamhet och boende genom olika tidsåldrar. Värdekriteriet avser ett område med kulturupplevelser. Miljöerna består av äldre bebyggelse med omgivningar samt kulturlandskap med odling och skogsbruk. Områdena berättar också om historiska händelser, konst och litteratur. I området finns möjlighet till promenader, picknick, ridning, cykling, skidåkning, kunskapsinhämtande, att uppleva aktiva jordbruk, djurhållning med mera.

6. Aktivitet och utmaning

Områdets egenskaper ger möjlighet till utövande av sport och aktiviteter. Platsen innehåller enklare anläggningar för utomhusaktiviteter såsom löpspår, promenadvägar, ridvägar, bryggor etcetera. Här finns även möjlighet för mer utmanande och strapatsfyllda aktiviteter såsom möjlighet till vildmarksliv, bergsklättring, dykning, långa vandringar, paddlingar och andra försök att övervinna naturen. Förutom motion, promenad och vattenaktiviteter, kan man i dessa områden åka skidor, pulka och skridskor samt cykla och köra enduro.

7. Service och samvaro

Upplevelsevärdet återfinns oftast vid friluftsgårdar eller liknande anläggningar. Miljön har en stark kulturprägel med fasta byggnader, servering eller annan utskänkning, omklädningsrum, värmestugor med mera. Här finns andra människor att umgås med eller enbart betrakta. Bekvämligheten är god med tydlig information, tillgänglig personal, goda allmänna kommunikationer och parkeringsplatser etcetera. Platsen är en knutpunkt i större grönområden med en viss egen attraktivitet på grund av olika verksamheter eller tillgång till service. Här ges möjlighet till samvaro, förtäring, omklädning och hygien, att värma sig, inhämta information, hyra utrustning, gå naturstig, barnverksamhet, grillning, promenader och motion.

Närområde

Vad friluftsområdet utgör närområde för. Anges som tätorter i förekommande fall.

Attraktionskraft

Kriteriet avser vilka besökare som använder området: lokala besökare, regionala besökare, nationella besökare. Värderingskriteriet syftar till att fånga upp i vilken omfattning området används av andra än lokalt bosatta.

Lokala attraktivitetsområden kan bland annat utgöras:

- närströvområden
- små tätortsnära områden med speciella förutsättningar t.ex. utsiktspunkter eller med friluftsanordningar såsom badplatser och friluftsgårdar
- attraktiva områden som ligger längre från tätort, men som främst nyttjas av kommunens innevånare

Regionala attraktivitetsområden kan t.ex. vara:

- områden som nyttjas av innevånarna från flera kommuner, särskilt viktigt är att identifiera gränsnära områden av intresse för friluftslivet, dvs. som ligger i anslutning till läns-, region- eller kommungränser
- områden med, för regionen, höga kvaliteter för friluftslivet
- områden med mer sällan förekommande upplevelsekvaliteter eller med förutsättningar för friluftsaktiviteter, som det finns få möjligheter att utöva inom regionen
- statliga naturreservat, som har klassats som intressanta besöksmål och som inte har särskilt känslig natur

I denna undersökning har de områden som är utpekade i Naturvårdsöversikt Örebro län (1984) bedömts vara ett regionalt intressant område.

Nationella/internationella attraktivitetsområden utgörs i första hand av de områden som av Naturvårdsverket har utpekats som områden av riksintressen för friluftslivet, dvs. områden som lockar besökare från hela landet och även utlandet. Inom denna undersökning finns inga nationella/internationella attraktivitetsområden.

God åtkomst/Tillgänglighet

Med tillgänglighet avses hur lätt användarna tar sig till området. Här ingår faktorer såsom avstånd, vägar och kommunikationer samt eventuella barriärer. Vilka faktorer som är mest relevanta kan variera. Tillgängligheten till området spelar även roll för vem som brukar det. Goda möjligheter att nå grönområden är centralt för nyttjandet av områdena. Utöver möjligheter att gå kan andra transportmedel nyttjas beroende på läge och avstånd från bostad: cykel, bil, buss och tåg. Bostadsnära områden måste kunna nås till fots. Ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät till och igenom ett grönområde gör att området blir åtkomligt och framkomligt och kan nyttjas av många. Om lokala och

regionala attraktivitetsområden kan nås med både bil och kollektivtrafik får de en högre tillgänglighet.

God Framkomlighet

Med framkomlighet avses hur lätt användare kan röra sig fritt inom området, såsom möjligheter att lätt ta sig fram inom området på stigar och vägar. Frånvaro av barriärer och lättvandrad terräng genererar höga värden. Det bör dock noteras att naturliga inslag såsom branter, sjöar och vattendrag visserligen kan utgöra barriärer men också vara förutsättningen för eller rent av utgöra områdets upplevelsekvaiteter.

Funktion samt samband med andra områden

Avser områdets samband med andra områden eller ingående i sammanhängande stråk. Ett friluftsområdes funktion ökar om det ingår i en sammanhängande helhet. Människor kan då lättare röra sig mellan områden och det blir en större variation av naturtyper och arter. Värderingskriteriet syftar vidare till att fånga områdets särskilda landskapsmässiga funktioner av vikt för friluftslivet. Detta kan exempelvis vara att området utgör ett entréområde till ett större friluftsområde eller bildar en buffertzon mellan urban miljö och naturmiljö. Kriteriet ska speciellt beaktas när det gäller värdering av mindre områden intill större värdefulla friluftsområden.

Fritt från störningar

Frånvaro av störningar såsom intrång och buller är en viktig förutsättning och för många är en naturupplevelse fri från störningar av betydelse. Kriteriet avser att värdera området utifrån hur pass fritt det är från mänsklig påverkan och ingrepp. Ingrepp kan utgöras av modern storskalig bebyggelse, tekniska anläggningar som påverkar den visuella upplevelsen, verksamheter som alstrar trafik och buller med mera. Med god ljudmiljö menas en bullerfri miljö där naturliga ljud dominerar, frånvaro av civilisationsljud. Som riktlinje för god ljudmiljö kan bullernivåer under 40 dB A användas.

Mångsidig användbarhet över året

Avser huruvida området innehar kvalitéer eller erbjuder aktiviteter som kan nyttjas året runt, vilket ökar brukarpotentialen möjligheter för människor att utöva friluftsaktiviteter.

Utpekad i översiktliga dokument

Avser huruvida ett område är utpekad/behandlat i översiktsplan och detaljplan. Inom denna undersökning har även grönplan räknats till översiktliga dokument.

Övriga parametrar för friluftsliv

Symbolvärde

Värderingskriteriet syftar till att fånga upp värden som inte är direkt fysiska utan kopplar till identitetskänsla, sammanhang och lokal förankring. De symboliska värdena kan utgöras av speciella kulturarv, historiska berättelse, fysiska objekt och liknande.

Karaktär

Ett områdes karaktär innefattar till exempel naturtyp. Exempel på naturtyper är skogsmark, våtmark, fjällområden, strand, vattendrag och sjöar, hav samt kulturmark.

Kulturmark kan utgöras av parker, odlad mark, betesmark, fornlämningsområden, slaggvarpar, deponier med mera.

Befintligt skydd och status

Huruvida området utgör ett statligt eller kommunalt naturreservat, Natura 2000-område, nationalpark med mera. Naturreservat kan bland annat tillgodose behov av områden för friluftslivet. Här kan finnas natur-, kultur- eller friluftsvärden som gör dem till intressanta besöksmål. Naturreservat kan även ha mycket känslig natur och därför inte tåla många besökare. Natura 2000-områden som omfattar naturområden som skyddas i enlighet med EG-direktiv har höga naturvärden och kan vara områden som även är av stort intresse för friluftsliv särskilt vad gäller upplevelser av natur. Detta kan höja områdets upplevelsevärden och höja brukarfrekvens.

Känslighet

Kvalitéer och upplevelser hos ett område kan vara känsliga för påverkan i form av till exempel buller, slitage, visuella förändringar och andra brukare m.m. I värderingen av känslighet ska sårbarheten och risken att ett områdes värden utsläcks eller skadas lyftas fram. Hög känslighet ges till områden där de centrala värdena och upplevelsekvaliteterna riskerar att försvinna till följd av antingen slitage och överanvändning eller på grund av störningar såsom buller, barriärer eller visuella förändringar.

Inom denna undersökning redovisas de faktorer som bedömts främst utmärka ett områdes känslighet. Ett område kan således vara känsligt för fler faktorer än de som här redovisas.

Potential

Värderingskriteriet syftar till att fastställa i vilken grad området har potential att användas på annat sätt, eller i större omfattning än dagens bruk och därigenom öka områdets värde för friluftsliv. Det är viktigt att potentialen hos ett område beskrivs för att detta ska kunna hanteras i planeringen. Identifiering av potentiellt bruk kan göras genom att man tittar på framtida behov, förändringar till följd av förbättrad tillgänglighet eller möjlig anpassning för särskilda aktiviteter

Bilaga 3 Cykelleder och motionsspår inom projektet

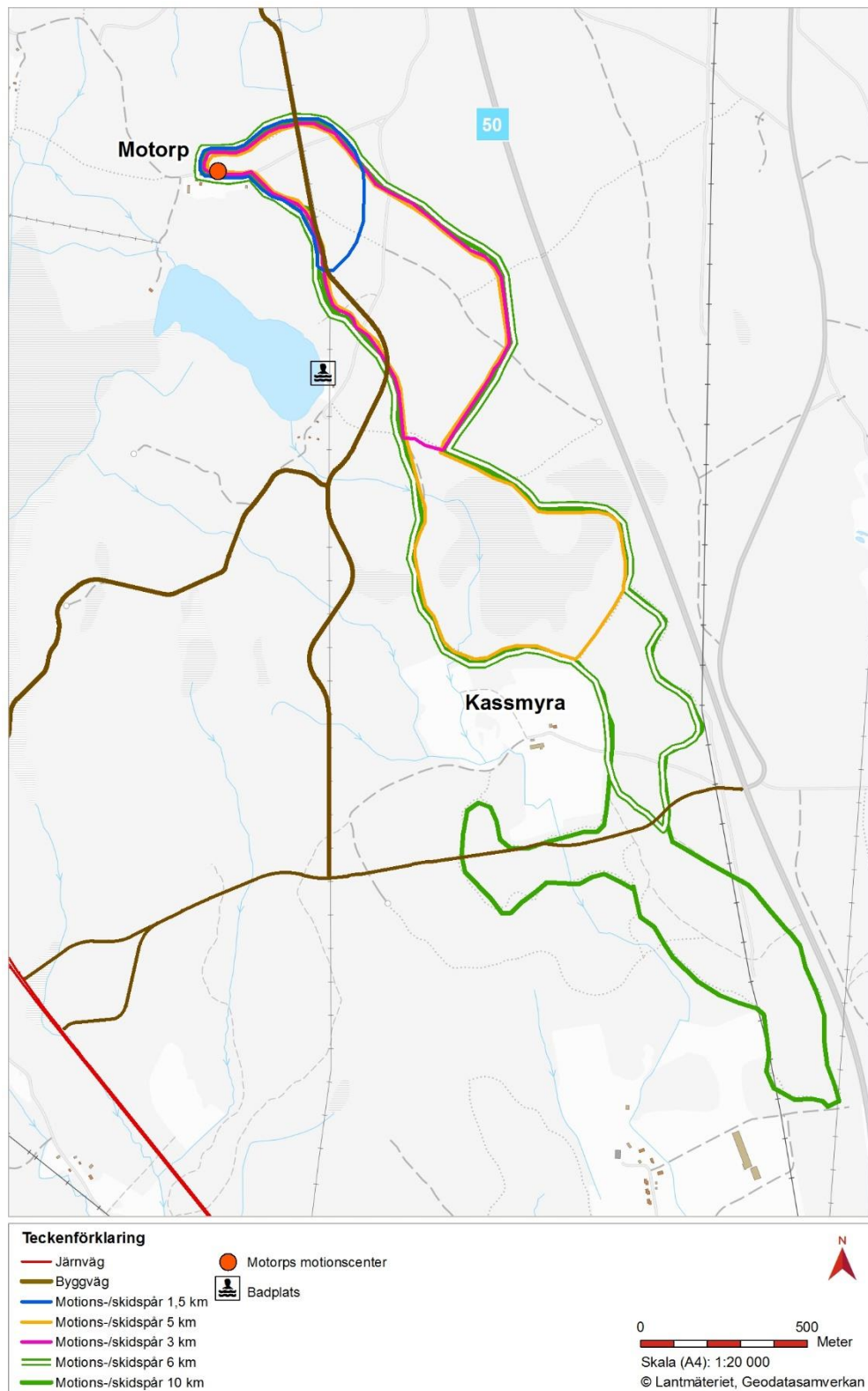
Nedan redovisas motionsspår, skidspår och cykelleder inom projektet.

Motionsspår och skidspår

Från Motorp utgår följande märkta motionsslingor på mellan 1,5–10 kilometers längd:

- Blå 1.5 km
- Röd 3 km
- Gul 5 km
- Grönvit 6 km
- Grön 10 km

En del av dessa motionsspår görs vintertid om till skidspår. Figur 39 nedan redovisar de olika spårens dragning.

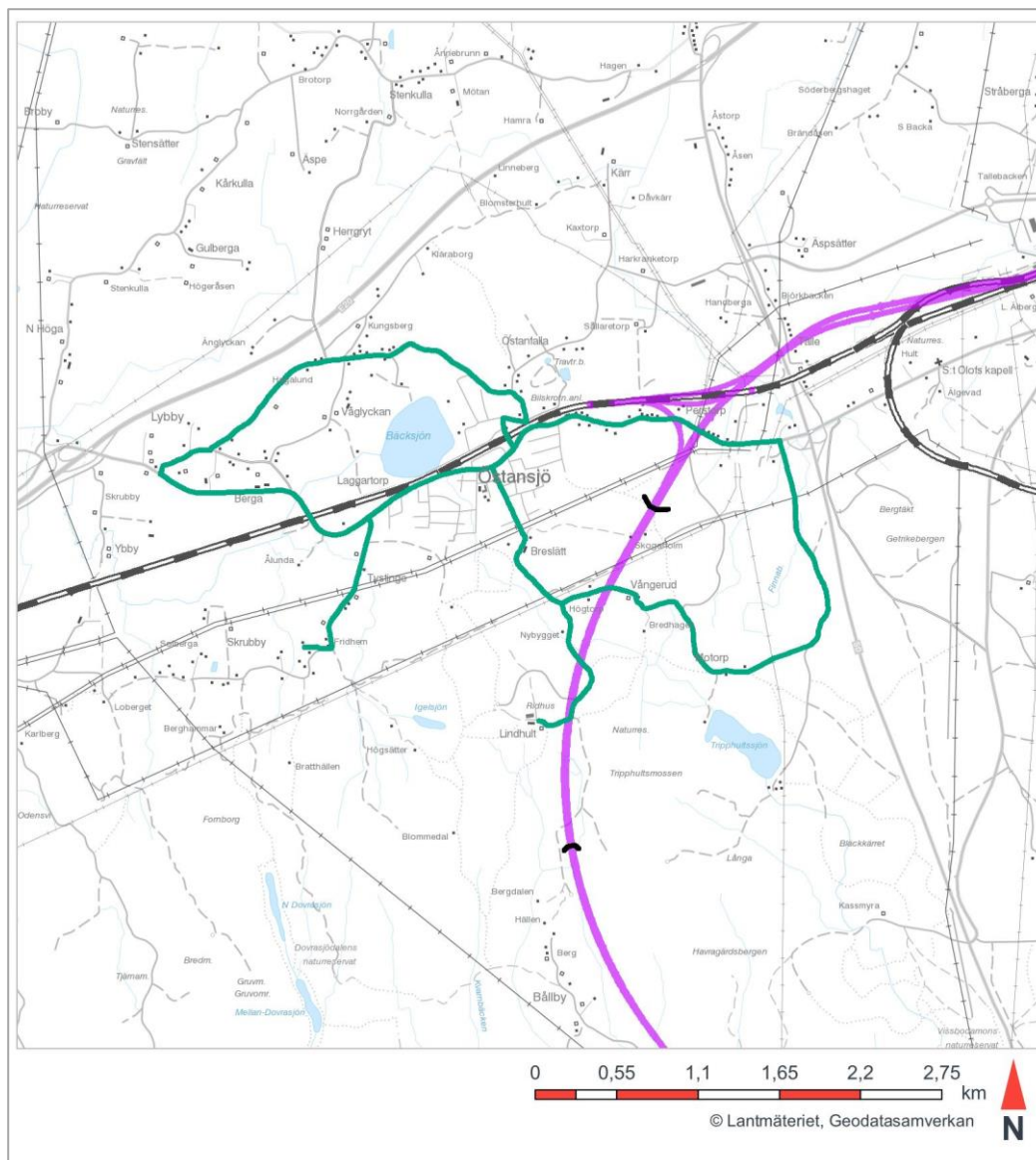

Figur 39. Översiktskarta över markerade motions- och skidspår.

Cykelleder

Östansjörundan

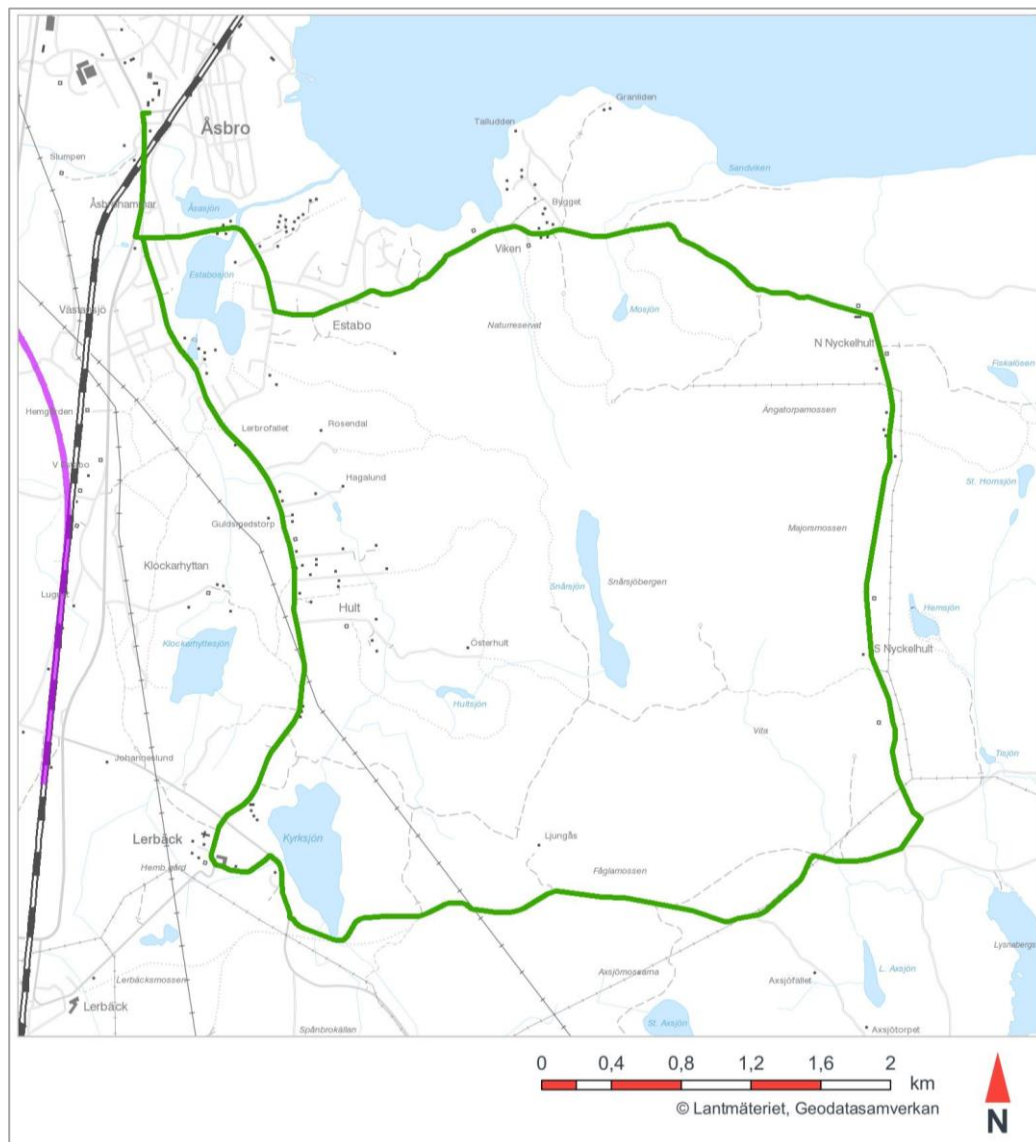
Östansjörundan är en cykelrunda för rekreationscyckling med start och mål i Östansjö. Rundans totala längd är 13 km. Det finns sidospåret till bland annat Lindhult (1,1 km) och till Tripphultssjön (0,9 km).

Figur 40. Östansjörundan.

Åsbrorundan

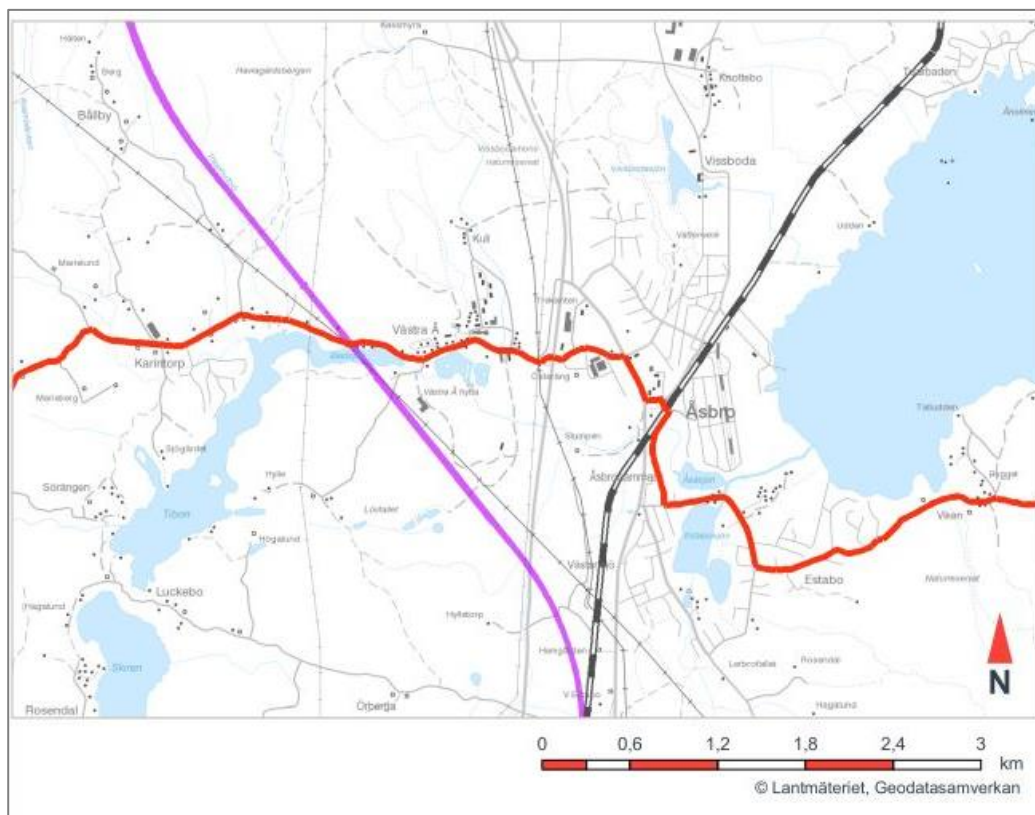
Åsbrorundan är en lättcyklad cykelrunda för rekreationscykling med start och mål i Åsersund. Rundans längd är 18 km.

Figur 41. Åsbrorundan

Tivedsrundan

Tivedsrundan är 23 mil lång och är en av tre länsfyllesleder. den går bland annat genom Sköllersta, Askersund, Laxå, Hallsberg, Kumla och tillbaka till Sköllersta igen. Inom projektet passerar den Bladsjön på väg mellan Sköllersta och Askersund.

Figur 42. Tivedsrundan

Hallsbergsrundan

Hallsbergsrundan är en cykelrunda för rekreationscykling och har start och mål vid turistbyrån i Hallsberg. Rundans längd är 46 km och den löper runt Tisaren.

Södra slingan

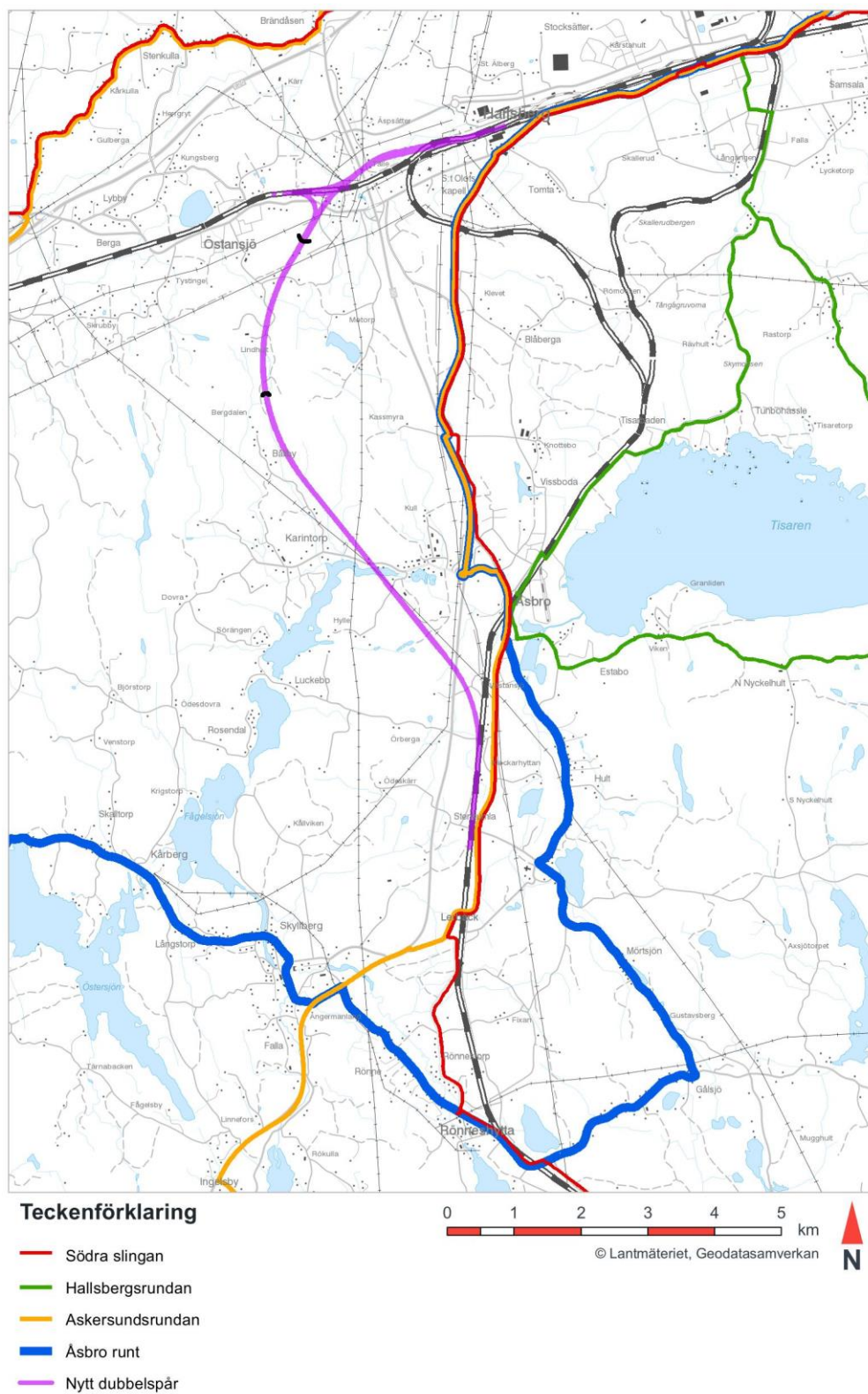
Södra slingan är en 120 km lång cykelrunda för landsvägscyking och startar vid Stadshuset i Kumla.

Askersundsrundan

Askersundsrundan är en cykelrunda för landsvägscyking på 113 km. Den utgår från Stortorget i Örebro.

Åsbro runt

Åsbro runt från Stortorget i Örebro och är 118 km lång. Det är en runda för landsvägscyking.

Figur 43. Längre cykelleder.

Trafikverket, Örebro. Besöksadress: Järnvägsgatan 7.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se